

INFORME DE PARTICIPACIÓN E DE COLECTIVOS INTERESADOS

ESTRATEGIA DE COOPERACIÓN INTELIXENTE DO RÍO
MINHO TRANSFRONTEIRIZO 2030

DESCRICIÓN BREVE

Este Informe recolle as conclusións do proceso participativo para a elaboración da Estrategia de Cooperación Intelixente do Río Minho Transfronteirizo

Fundación Centro de Estudos Eurorrexionais (FCEER)

Contenido

INTRODUCCIÓN	2
1ª RONDA DE REUNIÓN COS ALCALDES / ALCALDESAS DO TERRITORIO.....	4
I FORO DO RÍO MINHO TRANSFRONTEIRIZO: MESAS SECTORIAIS	16
REUNIÓN DAS MESAS SECTORIAIS	21
MESA 1: A GOBERNANZA NO TERRITORIO TRANSFRONTEIRIZO	22
MESA 2: CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL	23
MESA 3: MOBILIDADE, SERVIZOS PARTILLADOS E TURISMO SUSTENTABEL	24
MESA 4: SECTORES PRODUTIVOS	26
2ª RONDA DE REUNIÓN COS ALCALDES / ALCALDESAS DO TERRITORIO.....	27
RESULTADOS INQUÉRITO WEB SMART_MINHO.EU	35
ENCONTROS, REUNIÓN E ENTREVISTAS CON ACTORES TERRITORIAIS.....	49
II FORO DO RÍO MINHO TRANSFRONTEIRIZO	53
ANEXOS	54
INQUÉRITO DE PARTICIPACIÓN VÍA WEB WWW.SMARTMINHO.EU	54
CUESTIONARIO PARA AS AUTORIDADES LOCAIS	57
COLECTIVOS INTERESADOS NA ESTRATEXIA.....	59

INTRODUCCIÓN

O Informe sobre a cidadanía da Unión Europea de 2017 indica que entre os dereitos políticos como cidadáns europeos debemos promover e aumentar a participación cidadá na vida democrática comunitaria.

A participación da cidadanía nos asuntos públicos e na toma de decisións é un dos elementos máis relevantes de todo proceso de planificación actual xa que o funcionamento da UE está baseado nunha democracia representativa, coas esixencias de transparencia e cultura política accesible e responsable, que precisan dun sistema eficaz con cidadáns informados.

Para incrementar a participación cidadá no proceso democrático é necesario un esforzo colectivo das autoridades estatais, rexionais e locais, ademais das propias institucións comunitarias e da sociedade civil.

O presente informe pretende recoller a participación da cidadanía no proceso de elaboración da Estratexia de Cooperación Intelixente do Río Minho Transfronteirizo 2030, ademais de incluír as diferentes rondas de consultas cos Alcaldes e Alcaldesas do territorio e as distintas reunións que se foron desenvolvendo ao longo do proceso de elaboración do documento definitivo.

O obxectivo deste informe é exercer de documento resumo das diferentes ferramentas e procesos desenvolvidos nos últimos meses, fundamentado na elaboración previa do modelo de participación cidadá da Estratexia.

Para acadar a maior representatividade social plantexáronse diferentes alternativas que van desde a intervención individual e directa, en formato inquérito, ata a participación grupal en mesas de traballo temáticas que cubriron os sectores máis relevantes do territorio transfronteirizo.

Os socios do proxecto, que traballan conxuntamente na elaboración desta Estratexia, desenvolveron unha plataforma tecnolóxica de participación a través da web www.smartminho.eu, que serviu tamén como fonte de recollida de suxestións e/ou opinións. Desta forma favoreceuse a participación da poboación transfronteiriza, e da interesada neste proceso, nos diferentes asuntos que no futuro serán parte da xestión no territorio do Miño.

A perspectiva adoptada foi bidireccional, permitindo á cidadanía manifestar as súas necesidades e propostas e á administración preguntar sobre as cuestións de especial transcendencia para o territorio.

As ferramentas empregadas foron as seguintes, que quedan recollidas no presente informe:

- Reunións cos representantes políticos locais e outros actores relevantes, a ambos lados do territorio do Miño transfronteirizo, para coñecer a realidade territorial.
- Organización dun I Foro transfronteirizo sobre o territorio do Miño para presentar o proceso estratéxico.
- Realización de debates participativos, abertos a toda a cidadanía e actores interesados, a través de mesas temáticas dirixidas por especialistas en diversos sectores de relevancia territorial.
- Dereito de proposta a través dun buzón de suxerencias sobre o documento estratéxico en fase de borrador, pendurado na web do proxecto.
- Inquérito voluntario individual para os interesados no proceso de planificación estratéxica vía web.

1ª RONDA DE REUNIÓNS COS ALCALDES / ALCALDESAS DO TERRITORIO

A 1ª ronda de reunións cos Alcaldes e Alcaldesas do territorio desenvolveuse entre os días 30 de novembro e 21 de decembro de 2017. As reunións tiveron como obxectivo coñecer as principais problemáticas existentes en cada concello, cun enfoque transfronteirizo, onde se destacaron os puntos máis relevantes a tratar e os elementos a potenciar na dinámica da cooperación.

As diferentes reunións convocáronse de forma que estiveran representados como mínimo dous concellos, un a cada lado do río. As datas e os participantes nas reunións foron os seguintes:

- 30 de novembro de 2017: Cerveira - Tomiño
- 11 de decembro de 2017: Valença – Tui
- 12 de decembro de 2017: Monçao – Salvaterra
- 14 de decembro de 2017: A Guarda – Caminha – O Rosal
- 21 de decembro de 2017: Melgaço - Arbo

A continuación preséntanse tanto o cadro resumo xearl coas visións das autoridades locais por eixos estratéxicos coma as visións por concello ou por grupos de concellos.

RESUMO VISIÓNS DAS AUTORIDADES LOCAIS POR EIXOS ESTRATÉXICOS

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
PROBLEMAS PRINCIPAIS - Incomunicación e illamento nalgúns zonas - Ausencia de man de obra cualificada - Sector primario irrelevante nalgúns zonas - Diferenza salarial fronteiriza - Dificultades de emprendemento A DESTACAR - Pesca fluvial, marítima e agricultura (viño, viveirismo, horta...) - Industria A POTENCIAR - Estaleiros (no litoral) - TICs - Sector agroalimentario - Vías de comunicación: tren, plisan, rede de camiños... - Sector primario forestal - Pesca de río: denominación de orixe? - Sector industrial (tradicional) - Recuperación do mundo rural	PROBLEMAS PRINCIPAIS - Intereses locais diferentes - Utopía dun goberno conxunto - Diferentes lexislacións - Límites orzamentarios e mala xestión - Co-gobernanza e cooperación A DESTACAR - Experiencia conxunta en caza e pesca A POTENCIAR - Que as diferenzas sirvan como complemento de unión - Consello supramunicipal - AECT RÍO MINHO como <i>lobby</i> - Trato ás persoas retornadas - Cooperación en sanidade, bens e servizos - Diplomacia, consensos, gobernanza...	PROBLEMAS PRINCIPAIS - Mobilidade - Ferry (para a poboación) - O río: elemento de separación ou de unión? - Infraestruturas - Burocracia A POTENCIAR - Tren - Transporte público - Transporte de mercadorías - Integración do/co eixo atlántico - Mobilidade - Cooperación en sanidade, bens e servizos - Complementariedade da oferta de servizos - Hospital transfronteirizo - Tarxeta cidadá	PROBLEMAS PRINCIPAIS - Turismo: prioridade ou non? A DESTACAR - Ferry turístico A POTENCIAR - Destino turístico transfronteirizo - Natureza e cultura - Camiños de santiago - Esteiro e río/rio Miño/Minho - Plan de turismo - Atraer turistas de vigo, porto... - Turismo no río, viño, adegas, paseos, barcos... - Turismo verde e de calidade - Relato do río/rio Miño/Minho transfronteirizo - Imaxe de marca	PROBLEMAS PRINCIPAIS - Comercialización de produtos - Competencia entre feiras - Horarios - Coordinación actividades culturais no verán A DESTACAR - Compras - Gastronomía - Complementariedade - Comercio moi importante, feiras A POTENCIAR - Relación cultural - Cultura partillada - Mercado e comercio local - Modernización - Gastronomía - Historia común - Cultura inmaterial - Programación cultural conxunta - Relación comercio e turismo - Intercambios escolares

VISIONS DO CONCELLO DA GUARDA – REUNIÓN 14/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
• A pesca como sector moi importante • Problema de illamento do territorio • Necesidade de buscar novas actividades produtivas • Nas feiras de emprego realizadas detectan nichos de mercado no sector TIC e servizos tecnolóxicos • Contan con dous estaleiros: un máis pequeno que funciona ben e outro máis grande con potencialidade pero cunha situación orzamentaria comprometida	• Cada territorio ten os seus intereses; detectan un <i>mix</i> entre complementariedade e competitividade • A boa experiencia conxunta na caza e a pesca poden ser un referente para a cooperación	• A mobilidade é a maior necesidade de todo o territorio • Valorarían un estudo que solucione o problema da comunicación para saber o que sería máis positivo • O ferry como elemento moi fráxil de mobilidade e que hai que solucionar • O ferry é máis turístico que un servizo para a poboación • Coa capacidade de cabeceira comarcal, queren manter e seguir ofrecendo todo tipo de servizos	• O turismo como sector moi importante (Santa Tegra, ...) • Debe venderse a paisaxe do territorio • Conservar a identidade e a tradición para o desenvolvemento do turismo • Non valoran un turismo masificado para o concello • Grande interese en crear un destino turístico transfronteirizo • Buscar novas experiencias • Existen fluxos de visitantes de tempada • Motivacións dos visitantes: gastronomía e compras • Destacan que as murallas non están aproveitadas e se deben potenciar • Necesario potenciar o Camiño Portugués	• O comercio é e debe ser competitivo porque favorece os dous lados da fronteira, aínda que ten dificultades (fiscalidade e lexislacións diferentes en Galicia e Norte de Portugal) • A cultura pódese potenciar localmente • Existe moita relación cultural e moitas familias galego-portuguesas • Destacan incidir na cultura de esteiro (potenciar candidatura á UNESCO) e de fronteira • Partíllanse moitas feiras gastronómicas: langosta e viño, por exemplo

VISIONS DO CONCELLO DE CAMINHA – REUNIÓN 14/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
- O turismo e a industria tradicional son os sectores máis relevantes - Aproveitar os bos produtos do mar e do río - Destacan a distancia coas grandes cidades como problema para o sector produtivo	- Cada territorio ten os seus intereses; detectan un <i>mix</i> entre complementariedade e competitividade - A boa experiencia conxunta na caza e a pesca poden ser un referente para a cooperación	- A mobilidade é a maior necesidade de todo o territorio - O río é un elemento de separación máis que de unión - É o único territorio fronteirizo sen un paso de unión. O tema da construción dunha ponte é algo controvertido. Non están a favor da ponte - Destaca a necesidade dun estudo que solucione o problema da comunicación - É fundamental conseguir un horario fixo de funcionamento do ferry	- Grande importancia concedida ao sector turístico, chave para o desenvolvemento do territorio - Inciden na relevancia da paisaxe para o turismo - Conservar a identidade e a tradición para o desenvolvemento do turismo - Non pretenden un turismo masificado - Interese na creación dun destino turístico fronteirizo - Hai bos establecementos gastronómicos relacionados cos produtos de mar e de río - Utilizar a estratexia de venda de estar fronte a outro país é beneficioso en termos turísticos - Hai un fluxo de turismo de tempada - A gastronomía e as compras son os motivos principais de visita - Hai que potenciar o Camiño Portugués - Débese pretender o esteiro do Miño/Minho como candidatura a patrimonio da UNESCO	- O comercio é e debe seguir sendo competitivo - Hai un grande interese en que veña xente de Galicia e que xente de Portugal vaia a Galicia - A cultura é algo que se pode potenciar localmente - Existe moita relación cultural entre os dous lados do río e moitas familias galego-portuguesas - O comercio ten dificultades para progresar (impostos e lexislación distintos) - Partíllanse moitas feiras gastronómicas

VISIONS DO CONCELLO DO ROSAL – REUNIÓN 14/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
• Presentan a localización como un problema («estamos en terra de ninguén, entre Tomiño e A Guarda») • Hai moi boa pesca de río aínda que con problemas de comercialización • Débese defender o sector primario. O viño ten unha gran potencialidade pero hai un problema de abandono importante aínda que emprega moita man de obra na actualidade • Hai moitos viveiros, hortas, froitas (mazá, aguacate, etc.) que é o que se está desenvolvendo dentro do grande abandono agrícola • As explotacións son moi pequenas e non se deixan alugar	• Cada territorio ten os seus intereses; detectan un <i>mix</i> entre complementariedade e competitividade • A boa experiencia conxunta na caza e a pesca poden ser un referente para a cooperación	• A mobilidade é a maior necesidade de todo o territorio • Destaca a necesidade dun estudo que solucione o problema da comunicación • A comunicación faise sempre por Goián (Tomiño), xa nin pensan no ferry da Guarda	• O turismo debe ser un sector complementario ao agrícola • Favorecen o turismo de toda a comarca, de xeito que promocionan tamén Valença, Vila Nova de Cerveira, etc • Inciden na relevancia da paisaxe para o turismo • Conservar a identidade e a tradición para o desenvolvemento do turismo • Non pretenden un turismo masificado • Interese na creación dun destino turístico fronteirizo • A gastronomía e as compras son os motivos principais de visita • Hai que potenciar o Camiño Portugués • Débese pretender o esteiro de Miño/Minho como candidatura a patrimonio da UNESCO	• A comunicación cultural é moi necesaria • O comercio é e debe seguir sendo competitivo • Hai un grande interese en que veña xente de Galicia e que xente de Portugal vaia a Galicia • A cultura é algo que se pode potenciar localmente • Existe moita relación cultural entre os dous lados do río e moitas familias galego-portuguesas • O comercio ten dificultades para progresar (impostos e lexislación distintos) • Partíllanse moitas feiras gastronómicas

VISIÓNS DO CONCELLO DE VILA NOVA DE CERVEIRA – REUNIÓN 30/11/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
- O sector industrial é a súa potencialidade, aínda que teñen problemas de falta de man de obra e persoal cualificado - Destacan que non teñen agricultura, que a perderon toda aínda que comezan a recuperar algo de floresta autóctona e viñedos - Destacan que os seus viños, a pesar de seren escasos, son de igual calidade que os de zonas próximas	- Hai moitos problemas coa lexislación para realizar calquera actividade - Un goberno conxunto é unha utopía - Sería interesante ter un consello supramunicipal	- Resulta fundamental desenvolver un transporte público conxunto a escala local - Hai que mellorar o transporte de mercadorías - É necesaria unha mellora do tren - O uso da bicicleta non ten éxito no territorio - Destacan que existen casos de empregados galegos en Vila Nova de Cerveira, pero que poderían ser moitos máis - Hai que mellorar as condicións de habitación conxuntas (problemas coa homoxeneización dos soldos, etc.)	- Grande interese nunha política de desenvolvemento do turismo, mesmo cunha promoción a escala mundial - Habería que centrarse nun turismo vivo e natural, en liña coas características do territorio	- Os negocios comerciais funcionan ben cando os dous lados da fronteira se benefician. Relevancia da complementariedade - As feiras non son moi relevantes pola existencia doutras máis importantes moi próximas (as feiras de Valença e Caminha son moi potentes). Destacan que a feira do sábado é bastante interesante

VISIÓNS DO CONCELLO DE TOMIÑO – REUNIÓN 30/11/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
- Non teñen nin industria nin infraestruturas - O sector agrícola é moi potente e innovador (viño, kiwi, flores e plantas, etc.) - Existe moito interese en desenvolver o sector agroalimentario - A sociedade é dinámica a ambos os dous lados da fronteira e iso resulta bo para os sectores produtivos	Gusta a AECT RÍO MINHO como ferramenta	- Resulta fundamental integrarse no Eixo Atlántico (Ferrol–Porto) - É necesario o desenvolvemento do tren - A mobilidade debe ser relevante a escala Galicia–Norte de Portugal - Os servizos de transporte teñen moita importancia - Non comprenden que a conectividade non sexa boa cando realmente existen as infraestruturas máis necesarias - Moitas mulleres desprázanse para traballar de Galicia a Portugal pero aínda poderían ser máis e en mellores condicións	- Non consideran o turismo como un sector prioritario - Poderíase facer un plan de turismo de 10 a 15 anos, mais agora non é prioritario xa que interesa máis crear as infraestruturas e unha boa base para o futuro - Habería que atraer turistas do Porto ou Vigo e ofrecer máis cousas que Tomiño como reclamo exclusivo, único ou principal - Hai que integrar Tomiño nunha escala global e non só como un produto local	- Existencia dunha cultura común relevante - Os horarios son problemáticos para organizar actividades conxuntas (pola hora de diferenza e os ritmos da sociedade galega e portuguesa, que son diferentes) - É necesario apostar polo mercado local, modernizándoo

VISIONS DO CONCELLO DE MONÇÃO – REUNIÓN 12/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
• Destacan a necesidade de melloras nas vías de comunicación • Hai unha falta de man de obra, cualificada e non cualificada • Hai un desequilibrio salarial importante entre Galicia e Portugal, pero tamén entre o Portugal rural e o urbano • A propiedade da terra pode ser unha vantaxe fronte a outros territorios próximos • Localizar a industria en novas áreas	• Un goberno conxunto é unha utopía mais hai que cooperar • Sería interesante unha figura supramunicipal con competencias	• Moito interese polo tema dos retornados a Monção (de Italia, de Francia, etc.), agora e de cara ao futuro • Cada vez hai máis mobilidade de poboación entre Galicia e Portugal • A mobilidade local e pendular é moi importante a ambos os dous lados da fronteira • Buscar colaboración en sanidade, bens e servizos • Sempre houbo moitos problemas para compartir servizos	• O turismo non é o futuro do territorio • Hai que aproveitar mellor a faceta gastronómica do territorio • Débense crear negocios de calidade • Destacan que Monção é o gran descoñecido, ao igual que Salvaterra de Miño. Cada vez máis persoas buscan lugares alternativos aos clásicos do Miño	• Existe unha prehistoria común (non existían límites administrativos) onde as persoas vivían igual en ambos os dous lados do río • Hai que promocionar a cultura inmaterial • A programación cultural non é conxunta • Destácase que os concellos portugueses teñen moitas infraestruturas e actuacións culturais • O comercio é moi importante • Destacan que nun km hai sete centros comerciais • A feira é moi importante para os portugueses e xera moito beneficio; en Galicia non hai esa tradición • Os horarios comerciais de fin de semana en Portugal son moi atractivos para os turistas galegos • O comercio debe concienciarse de que moita xente visita Portugal

VISIONS DO CONCELLO DE SALVATERRA DE MIÑO – REUNIÓN 12/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
- O paro en Portugal é máis baixo que en Galicia pero non hai profesionais (canteiros, ferreiros, carpinteiros, etc.) - Os cursos de emprego son moi breves e pouco adaptados á realidade - Crear unha empresa en Galicia é moito máis complexo ca en Portugal - Grande interese en pór en valor o río, o viño e o turismo - Ordenar o forestal próximo ao río, na área de ribeira (eucalipto e piñeiro deben ir fóra) - Localizar a industria en novas áreas	- Un goberno conxunto é unha utopía mais hai que cooperar - Sería interesante unha figura supramunicipal con competencias	- Buscar colaboración en sanidade, bens e servizos - Sempre houbo moitos problemas para compartir servizos	- Hai que fomentar un turismo gastronómico e negocios turísticos de calidade - Non contan con infraestruturas turísticas como un hotel - Posíbeis alternativas turísticas: usar un barco e percorrer o río parando nas adegas - Facer un paseo polo río (infraestrutura)	- Existe unha prehistoria común (non existían límites administrativos) onde as persoas vivían igual en ambos os dous lados do río - Hai que promocionar a cultura inmaterial - A programación cultural non é conxunta - Destácase que os concellos portugueses teñen moitas infraestruturas e actuacións culturais

VISIONS DO CONCELLO DAS NEVES – REUNIÓN 12/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
- Débase aproveitar o viño como produto e as adegas para o turismo - Necesitan man de obra cualificada vinculada co viño - Existe unha gran potencialidade no sector forestal pero hai que saber como ordenar o monte - Hai grandes posibilidades de financiación pero non están moi ben dirixidas - PLISAN debería estar comunicada con Portugal - Aproveitar o río: dende a produción eléctrica á pesca, con moita calidade pero moi baseada na economía mergullada e con moito valor engadido - Sería interesante a creación dunha denominación de orixe da pesca - PLISAN como solución á falla de solo industrial - Potenciar todo o vinculado co rural (viño, río e forestal)	- Un goberno conxunto é unha utopía mais hai que cooperar - Sería interesante unha figura supramunicipal con competencias xa que a cooperación está demostrada como posíbel e beneficiosa - Grande interese na cooperación transfronteiriza pero con dificultades para crear unha correcta organización e xestión	- Buscar colaboración en sanidade, bens e servizos - Sempre houbo moitos problemas para partillar servizos - Demandan novas comunicacións con Portugal: mellorar as existentes aínda que non sexan máis - É fundamental desenvolver o tren - Fomentar as comunicacións camiñando a aproveitar desde un punto de vista do turismo	- O turismo é moi importante pero a gastronomía ten que ser máis aproveitada, o que debe crear negocios de calidade - Pequenas barcas ou barcazas de turismo a ambas as dúas marxes do río	- Existe unha prehistoria común (non existían límites administrativos) onde as persoas vivían igual en ambos os dous lados do río - Hai que promocionar a cultura inmaterial - A programación cultural non é conxunta - Destácase que os concellos portugueses teñen moitas infraestruturas e actuacións culturais

VISIONS DOS CONCELLOS DE VALENÇA E TUI – REUNIÓN 11/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
Fomentar os parques industriais xa que o turismo é importante pero a industria asenta xente no territorio, crea riqueza e xera demanda residencial	- A AECT RÍO MINHO moi útil para facer unha labor de <i>lobby</i> - Actuar con consenso e diplomacia matendo as relacións de cooperación transfronteiriza xa existentes	- Existen problemas burocráticos que dificultan solucións simples - Os carros funerarios e ambulancias teñen problemas de cruzamento da fronteira sen trabas burocráticas - Saúde: hospital transfronteirizo é un elemento chave. Hai un protocolo asinado entre a Xunta e a CCDRN pero estes servizos non funcionan porque falla ver como se paga o servizo que se presta - Buscar complementariedade de servizos e complementariedade da oferta cunha tarxeta cidadá/cartão cidadão que cree idea de comunidade transfronteiriza	- Fomentar unha imaxe de marca conxunta - Impulso conxunto ao Caminho de Santiago e Río Minho como elemento de turismo verde (auga, ecovías, etc.). - Hai que buscar un elemento que faga singular o territorio	- No eido da cultura non hai coordinación nas actividades dos concellos e iso resulta especialmente problemático no verán - O comercio necesita que os concellos atraian xente con «promoción da cidade» para fomentar as compras comerciais - É fundamental contar con aparcamentos para os visitantes - Pódese construír un relato do territorio do Miño transfronteirizo: lendas de fronteira, imaxinario colectivo, seguranza, harmonía, boa veciñanza, colaboración fronteiriza, a mesma lingua nas dúas beiras, etc.; en definitiva, «un destino, dous países».

VISIONS DOS CONCELLOS DE MELGAÇO E ARBO 21/12/2017

SECTORES PRODUCTIVOS	GOBERNANZA	MOBILIDADE E SERVIZOS	TURISMO	CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL
- A viticultura está en crecemento con exportacións a diferentes mercados - A agricultura é un sector importante - Existen polígonos industriais en Arbo e Melgaço, cun segundo polígono pero con falta de financiamento. - Débense aproveitar as sinerxias co porto seco - En Melgaço hai unha empresa tecnolóxica que pode resultar interesante para este grupo estratéxico		- Hai público galego nos servizos en Melgaço - Hai necesidade de mobilidade interior no territorio do Río Miño transfronteirizo. Hai parroquias que teñen máis relación con centros urbanos de concellos limítrofes que cos seus propios centros - Importante o tema dos servizos de saúde - Prioridade de ligazón cunha ponte coas estradas EP-5003 e PO-5002 - Importancia do ferrocarril, principalmente de mercadorías	- Apostar por unha oferta de calidade no turismo - Hai que salientar o valor turístico do río, as pesqueiras, o viño, a gastronomía e o patrimonio - Débese aproveitar a proximidade co Parque Nacional da Peneda-Gerês - Melgaço ten veciñanza con outros concellos galegos (da provincia de Ourense, xa na raia seca) e ten interesantes recursos - Importancia do turismo rural - Aposta polas ecovías do río/rio Miño/Minho	Relación transfronteiriza no tema comercial

I FORO DO RÍO MINHO TRANSFRONTEIRIZO: MESAS SECTORIAIS

O I Foro do Río Minho Transfronteirizo celebrouse o 21 de xuño de 2018 en Valença co obxectivo de presentar o primeiro borrador do documento estratéxico. Durante o mesmo desenvolvéronse diferentes mesas sectoriais, cada unha cos seus obxectivos específicos e nas que se trataron diferentes temáticas.

O número de persoas inscritas no evento foi de 90 persoas e o de asistentes finais foi de 82 persoas:

I FORO DO RÍO MINHO TRANSFRONTEIRIZO	
Nº de inscritos	90
Nº de asistentes*	82
Asistencias/inscricións	91,1 %

*Non se teñen en conta as autoridades convidadas e outros asistentes non inscritos

As mesas sectoriais desenvolvidas durante o Foro foron as seguintes:

- Mesa 1: Sectores produtivos
- Mesa 2: Redes de Gobernanza
- Mesa 3: Mobilidade e servizos compartidos / Turismo Sustentable
- Mesa 4: Cultura e comercio tradicional

Os obxectivos de cada mesa e os temas tratados foron os que se indican a continuación.

MESA 1: SECTORES PRODUCTIVOS

RELATORES

FRANCISCO CARBALLO CRUZ
XAVIER MARTÍNEZ COBAS

Obxectivos da mesa

1. Tratar os problemas relacionados coa competencia
2. Debatir sobre as limitacións relativas ás zonas industriais

Temas tratados

- A necesidade de inclusión das persoas con discapacidade nas políticas públicas transfronteirizas, principalmente en materia de emprego
- Relación entre a Estratexia do río Minho Transfronteirizo e as estratexias a nivel mundial e encadramento da Estratexia na crise económica e a súa relación coa economía, a sociedade e o ambiente
- Reflexionouse sobre o novo paradigma centrado no desenvolvemento fronte ao crecemento económico
- A fronteira como limitante importante para o desenvolvemento do territorio do río Minho
- crecemento das zonas urbanas anexas ao Minho (Porto, Vigo, etc.) como elemento positivo, mais dunha forma claramente pouco sustentable
- Complementariedades existentes no territorio:
 - a. Agricultura: pouca complementariedade. Destaca algunha no caso da madeira e moi pouca nun sector, a priori favorable, como é o vinícola
 - b. Industria: son moi positivas no automóvil e no textil. Tamén algo no sector naval
- Substitucións existentes no territorio: cada parte do río Minho busca os seus intereses
 - a. No propio río é onde máis se notan as diferenzas dentro do territorio
 - b. O crecemento e o desenvolvemento da cada territorio é independente no seu lado da fronteira
 - c. Fortes impactos que van ter e teñen no territorio as plataformas loxísticas (exemplo, a PLISAN), un dos principais elementos a ter en conta nos próximos anos
- Diferenzas salariais existentes entre os lados da fronteira, con maiores salarios en Galicia
- Pequeno tamaño das explotacións agrícolas
- Proxectos áncora da Estratexia
 - Sector primario:
 - A limpeza dos montes e a importancia para a prevención de incendios
 - Favorecer e desenvolver proxectos que poñan en uso os terreos abandonados
 - Desenvolver a marca do río Minho, de forma que se relacione o sector primario co turismo
 - Sector industrial:
 - Aumentar a superficie de solo utilizable sen afectar o valor ambiental do río
 - Fomentar a homologación de títulos e da inserción laboral transfronteiriza
 - Crear programas para fomentar o retorno de emigrados, principalmente os máis novos

- Existencia de diferenzas fiscais e administrativas entre os territorios do Minho
- Importantes diferenzas no número de concellos e graos de autonomía municipal, en termos comparativos
- As administracións centrais e rexionais non amosan un grande interese aos problemas do territorio do Minho
- Existen problemas administrativos e de gobernanza, marcados pola falta de motivación na parte galega e o centralismo forte na parte portuguesa. Relevancia da cooperación, da necesidade de simplificación administrativa en España, de forma que se tome a Portugal coma exemplo
- Existencia de estratexias anteriores ou en execución con moitas sinerxias co proxecto Smart Minho
- Mellorar a calidade de vida do rural mediante os elementos compartidos e a responsabilidade social
- A PSA como a gran empresa do territorio
- Tendencia a que as empresas prefiran Portugal para localizarse polo atractivo da lexislación laboral, principalmente
- Reflexións sobre Interreg e a relevancia de desenvolver programas de diferente tipo para facer voltar a persoas emigradas, xa que comeza a non haber mao de obra no territorio

MESA 2: REDES DE GOBERNANZA

RELATORA	SANDRINA ANTUNES
Obxectivos da mesa	1. Falar sobre o potencial do territorio, no que a sociedade debe ser incluída na gobernanza do mesmo, rentabilizando recursos, ideas, obxectivos, etc. 2. Resaltar a necesidade da participación por parte de todos os actores 3. A relevancia de informar sobre o que se quere facer e de forma organizada 4. Integrar aos actores, sempre tendo en conta á sociedade civil 5. A importancia da coordinación como elemento fundamental para a gobernanza
Temas tratados	
• Coordinación horizontal: o papel relevante do Internet, das webs, das newsletters e a realización de reunións “brainstorming” • Coordinación vertical: a necesidade de coordinar diferentes niveis de xerencia mantendo un contacto permanente con fontes de información (en Bruxelas). Hai que intentar crear unha representación continua nos centros de decisión europeos a medio prazo (púxose como exemplo o caso da CIM Centro de Portugal) • Houbo unha interesante reflexión na que se indicou que autoridades locais sen competencias concretas en determinadas materias, mais con recursos, poden obter grandes resultados en aspectos relacionados coa gobernanza • Falta de vinculación entre a teoría e a práctica, en xeral, e da existencia dun cortoplacismo evidente no que o obxectivo é a obtención de fondos pero que logo os proxectos desaparecen • Necesidade de achegar información previamente ás reunións “brainstorming” e a idea dunha posible unión de AECT’s para acudir con forza a Bruxelas • Contar máis coas persoas e modos de achegarse a elas (enquisas, contactos directos, etc.). Importancia de estimular a participación da xente neste tipo de procesos • A importancia de saber vender as ideas e favorecer a vinculación e garantizando o compromiso dos socios	

- Falouse dos eslabóns perdidos, da falta de conexión entre a Universidade e a xente, principalmente nun territorio rural coma o do río Minho e a necesidade de ter en conta á poboación rural
- Unha problemática da Eurorrexión é que a xente non se coñece e tamén que hai traballos previos sobre o territorio pero que non son coñecidos na maioría dos casos
- Destacouse a necesidade de non competir senón colaborar e aproveitar os 3 niveis existentes (Galicia-Norte de Portugal, Río Minho e as Eurociudades), que representan escalas distintas pero complementarias
- Existen institucións que contan con competencias lexislativas con influencias no Río Minho interesadas neste tipo de proxectos (en materia de pesca, sobre licencias de obras nas marxes dos río Minho, etc.) pero que falta información sobre iso
- Os fondos precisan de continuidade e que se proxectos ambiciosos non se fan ben é peor que non facelos. Hai que ser realistas e é mellor non facer cousas que facelas mal en relación aos proxectos xa que é importante en termos de imaxe de cara á cidadanía
- Existencia dunha clara fronteira psicolóxica no territorio ao que hai que engadir as dificultades administrativas derivadas das diferentes normativas, etc

MESA 3: MOBILIDADE E SERVIZOS COMPARTIDOS / TURISMO SUSTENTABLE

RELATOR	RUBÉN CAMILO LOIS GONZÁLEZ
Obxectivos da mesa	Analizar os principais elementos relacionados coa mobilidade, os servizos compartidos e o turismo sustentable
Temas tratados	
MOBILIDADE E SERVIZOS COMPARTIDOS • É preciso planificar a medio e longo prazo a cuestión da mobilidade posto que na actualidade a comunicación con Portugal é peor ca no pasado. Fan falta tanto infraestruturas como liñas de mobilidade • Coméntase a importancia de crear programas conxuntos de formación mediante programación escolar común • Existe unha gran coincidencia na necesidade de crear seguros conxuntos con validez a ambos lados da fronteira. Como exemplo destacan que os seguros da Xunta (escolares) non son válidos en Portugal • Necesidade de eliminar trabas burocráticas • Existe un claro problema de despoboación a ambos lados da fronteira • Destacan a necesidade de centrarse máis na mobilidade que nas infraestruturas e critican a proposta dun Ave de Vigo a Porto • Destacan a necesidade de incorporar a cuestións de discapacidade como elemento transversal en todos os proxectos europeos e tamén nas relacións transfronteirizas	
TURISMO SUSTENTABLE • Necesidade de mellorar a implicación dos medios de comunicación nas dinámicas turísticas e a desinformación existente ao outro lado da fronteira • Dous problemas graves dende o punto de vista turístico na rexión: ○ Falta un modelo de identidade turística. A fronteira pode ser un recurso para crear esta identidade de destino e marca. Destacan a existencia na actualidade dun lema: “un destino dous países” ○ Non existe oferta turística para o río Miño (destacan a inclusión da senda fluvial na rede EuroVelo, rede europea de rutas ciclistas) • Noméase a importancia do Plan director das fortalezas transfronteirizas do Río Miño • Destacan o modelo turístico de Melgaço con un turismo activo que está funcionando	

- Indican que o escaso desenvolvemento turístico da rexión débese a que sempre existiu unha fronteira. Pola contra, arguméntase que agora a existencia da fronteira pode ser unha oportunidade
- En relación ao turismo destácanse as seguintes necesidades e eivas:
 - É preciso desenvolver máis eventos
 - Necesidade de mellorar a formación dos profesionais turísticos
 - Localización dos “target groups” (grupos obxectivo)
 - A importancia do Camiño de Santiago
 - A imposibilidade de navegar o río Miño reduce a posibilidade de oferta turística fluvial
 - Existen problemas ambientais (os portugueses xestionan estes problemas de forma moito máis eficaz)

MESA 4: CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL

RELATOR	JOSE ALBERTO RIO FERNANDES
Obxectivos da mesa	1. Identificación de problemas, oportunidades e ameazas 2. Propostas, boas ideas e sinerxias
Temas tratados	

CULTURA

- A cultura como algo endógeno que a xente ten como seu, de xeito que existen diferentes tipos de manifestacións culturais (artesanía, arquitectura, etc.) que todos nos atribuímos como noso e que queremos que continúen. Todo isto conta, polo tanto, cun valor cultural independente do valor económico que nun determinado momento poda ter
- A importancia da educación e o patrimonio cultural común, en especial da relevancia para toda a sociedade do traballo coas crianzas
- Evitar crear simplemente mecanismos de carácter político x que existe o risco de deixar fóra á xente e sobre todo ás escolas
- Existencia dun descoñecemento moi importante do que pasa ao outro lado da raia e a fronteira
- Incluir o patrimonio cultural da eurorrexión no campo curricular escolar para que os xóvenes coñezan o seu patrimonio xa que non hai programas educativos que o ensinen
- Hai que tentar facer ligazóns coas escolas xa que as ligazóns afectivas e de pertenza teñen que comezar nas escolas. Hai unha falta de interese en facer este tipo de ligazóns, só centradas na economía, etc. e é moi relevante o contacto entre veciños do outro lado da fronteira
- Fomentar os intercambios entre escolas dos lados da fronteira ou traballar nelas en galego e portugués con aulas de idiomas específicas
- Desenvolver eventos culturais levados a cabo por persoas con nacionalidades dos dous países (que se expresen en galego e portugués) e motivar aos nenos e nenas a participar neste tipo de actos
- Apoiar festivais de música coma o International Keyboard Festival & Masterclass-IKFEM e eliminar temas burocráticos que limitan este tipo de eventos
- Existencia de dificultades para enfocar e promocionar obras de teatro a un lado e a outro do río
- Falouse do diferente ollar de Galicia cara Portugal e de Portugal cara Galicia. Para Galicia Portugal é unha continuidade evidente. Moi pouca xente considérase en Portugal norteportugués pero moitos galegos sintense galegos e pouco españois

- Crear eventos híbridos, nas que as organizacións se sintan híbridas e non dirixidas por portugueses ou galegos senón que a propia institución sinta que é híbrida *per se*. Fomentar o hibridismo nas propias institucións

COMERCIO TRADICIONAL

- O comercio presente neste territorio destaca por ser máis vendedor ca comprador, cunha relativa e recente industrialización.
- Hai que destacar o comercio interno, o tradicional, centrado en vender aquilo que é fabricado e que é moi importante dende un punto de vista económico e en termos de calidade de vida (en termos de abastecemento, de emprego, etc.)
- Aparición dos novos centros de venta comercial (grandes superficies) cunha alta capacidade competitiva baseada na relación calidade-precio. Destacan pola forte capacidade de servir ben ao territorio e competir co comercio independente, favorecendo aos consumidores, en xeral, pero perxudicando aos comerciantes tradicionais
- A mobilidade é moi relevante no contexto comercial, xa que o comercio é moi dependente dos consumidores “motorizados”
- O comercio independente (o de rúa, de tendas pequenas, etc.) é máis relevante no lado portugués que no lado galego, e máis consumidores galegos van a comprar a Portugal que portugueses a Galicia
- Os lugares sen comercio son lugares con menos vida, o que inflúe no valor da paisaxe e na calidade de vida
- A venda ambulante se está reinventando (feiras de agricultores, de coleccionismo, etc.) cunha tendencia á reordenación. Nos municipios do lado portugués aporta moita vida, é un atractivo turístico de dimensión tradicional e permite convivir coas persoas nun ambiente tamén tradicional
- O comercio central, nos centros das cidades, é un valor endógeno deste territorio e que en moitos outros lugares intentan crear xa que é unha dimensión moi importante e moi conectada co turismo
- Tamén se falou do paradigma do comercio online, e como elimina as relacións de proximidade e afecta ao comercio de rúa. Propúxose que sería bo que o comercio local intentara vender tamén online e implicar á cidadanía
- O comercio dixital como ameaza e oportunidade
- O “efecto túnel” como ameaza, xa que cada vez máis xente de Galicia vai a Portugal a Porto, máis que a Viana ou Valença, polo que pasan de largo. Territorios coma este poden sufrir efectos moi perversos por este efecto

REUNIÓN DAS MESAS SECTORIAIS

As reunións das mesas sectoriais tiveron como obxectivo dar continuidade ao traballo iniciado durante o I Foro do Río Minho Transfronteirizo, celebrado en Valença o 21 de xuño de 2018.

MESAS SECTORIAIS	
Nº de mesas	4
Nº de asistentes	94
Asistentes Mesa 1: Gobernanza	27
Asistentes Mesa 2: Cultura e comercio tradicional	31
Asistentes Mesa 3: Mobilidade, servizos partillados e turismo sustentabel	20
Asistentes Mesa 4: Sectores produtivos	16
Media de participación	23,5 persoas/mesa

En total celebráronse catro reunións temáticas, desenvolvidas nos meses de setembro e outubro de 2018. O número total de actores interesados nesta fase de participación foi dun total de 94 persoas, onde destaca a maior asistencia nas mesas de Gobernanza e de Cultura e Comercio Tradicional, con 27 e 31 participantes respectivamente. As datas e os lugares de celebración das reunións foron os seguintes:

- 24 de setembro de 2018: Tui
- 27 de setembro de 2018: Valença
- 3 de outubro de 2018: Valença
- 8 de outubro de 2018: Tui

A continuación preséntanse as notas máis relevantes da participación nestas mesas sectoriais, incorporando os obxectivos, os temas tratados e as principais propostas.

MESA 1: A GOBERNANZA NO TERRITORIO TRANSFRONTEIRIZO

DETALLES DA REUNIÓN

Obxecto da reunión: MESA SECTORIAL REDES DE GOBERNANZA

Lugar: Tui, Edificio Área Panorámica

Data e hora: 24 de setembro de 2018 ás 17:00 h.

Asistencia: 27 persoas

PUNTOS TRATADOS

A reunión centrouse na continuación da fase de participación iniciada tras o I Foro para elaborar a 'Estratexia de Cooperación do Río Miño Transfronteirizo 2030', coa celebración da primeira mesa sectorial titulada "Redes de Gobernanza". Foi o primeiro encontro interactivo coa poboación para elaborar de maneira consensuada un documento guía sobre como desenvolver as potencialidades do territorio. A profesora de Relacións Internacionais e Administración Pública da Universidade do Minho, Sandrina Antunes, foi a encargada de dirixir esta mesa co apoio dos equipos técnicos da Deputación de Pontevedra, da CIM Alto Minho e da Fundación CEER.

- **Obxectivos da mesa:** a mesa sectorial tivo como obxectivo o plantexamento de propostas, por parte da relatora e dos asistentes, centradas no papel da Agrupación Europea de Cooperación Territorial Rio Minho (AECT RÍO MINHO) no futuro máis próximo e en relación a diferentes iniciativas bilaterais dentro do territorio transfronteirizo.
- **Temas tratados:** os diferentes temas tratados quedan englobados no seguinte:
 1. Posta en marcha dun organismo permanente de cooperación territorial (AECT RÍO MINHO): destacando a actuación deste ente como ferramenta para desenvolver o territorio, para a obtención e canalización de fondos e para a execución de proxectos específicos.
 2. Iniciativas bilaterais: neste sentido as propostas centráronse nas formas de incrementar os acordos bilaterais ou mellorar a coordinación de ofertas conxuntas de servizos.

PROPOSTAS CONCRETAS

- Crear un Observatorio territorial
- Creación dunha plataforma ou web do territorio
- Crear unha oficina de información transfronteiriza
- Incluir dinámicas de participación
- Desenvolver a tarxeta cidadá (cartão cidadão)
- Abrir a colaboración a nivel de formación universitária
- Fomentar o traballo em rede tanto a nivel interno coma externo
- Procurar fórmulas de financiamento interno
- Establecer reunións coa Comisión de Límites para a xestión do río

MESA 2: CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL

DETALLES DA REUNIÓN

Obxecto da reunión: MESA SECTORIAL CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL

Lugar: Valença, Edificio da sede da CIM Alto Minho

Data e hora: 27 de setembro de 2018 ás 17:00 h.

Asistencia: 31 persoas

PUNTOS TRATADOS

A reunión centrouse na continuación da fase de participación iniciada tras o I Foro para elaborar a 'Estratexia de Cooperación do Río Miño Transfronteirizo 2030', coa celebración da segunda mesa sectorial titulada "Cultura e comercio tradicional". Foi o segundo encontro interactivo coa poboación para elaborar de maneira consensuada un documento guía sobre como desenvolver as potencialidades do territorio. O profesor J.A. Rio Fernades, da Universidade de Porto, e a profesora Carmen Villarino, da Universidade de Santiago de Compostela, foron os encargados de dirixir esta mesa co apoio dos equipos técnicos da Deputación de Pontevedra, da CIM Alto Minho e da Fundación CEER.

- **Obxectivos da mesa:** a mesa sectorial "Cultura e comercio tradicional" tivo como obxectivo o plantexamento de propostas, por parte dos relatores e dos asistentes, centradas no ámbito da cultura, do urbanismo e do comercio tradicional.
- **Temas tratados:** os diferentes temas tratados quedan englobados no seguinte:
 1. **Na cultura,** a creación de catálogos comúns que recollan recursos do patrimonio cultural, histórico, material e inmaterial. Tamén a necesidade de crear e afianzar o sentido de pertenza, ao que hai que engadir a coordinación de actividades culturais a compartir cun enfoque bilateral.
 2. **No comercio tradicional,** fomentar o asociacionismo e levar a cabo accións conxuntas de oferta, de xeito que se combinen actividades e eventos atractivos para o turismo e para os comerciantes, entre outros.

PROPOSTAS CONCRETAS

COMERCIO:

- Mellorar a información sobre o sector comercial
- Creación de Cartas de Ordenamento Comercial conxuntas
- Identificar establecementos comerciais singulares e top 10 ou top 20
- Implementar a "Noite Branca" (lojas abertas durante a noite)
- Realizar campañas comerciais cruzadas (tarxetas de desconto, etc.)
- Peonización de rúas
- Establecer Boas Prácticas no ámbito comercial
- Fomentar a cooperación entre comerciantes transfronteirizos

- Buscar fontes de financiamento específicas en materia comercial
- Facer un estudo estratéxico e/ou propositivo sobre o estacionamento no territorio

CULTURA:

- Creación de bases de datos e mapas culturais
- Creación dun circuito cultural no territorio
- Recuperar a historia común mediante imaxes, libros, etc
- Crear un museo da rexión
- Tratar de desenvolver unha axenda cultural conxunta
- Coordinar programacións culturais
- Ofertar entradas conxuntas a eventos culturais
- Dotar fondos arquivísticos comúns
- Pretender un maior envolvimento das institucións coa iniciativa particular
- Empregar nomes nas rúas de galegos/as ilustres en Portugal e ao inverso
- Preparación e difusión de unidades didácticas sobre o territorio transfronteirizo orientadas aos centros educativos
- Promoción do territorio a través de artistas de referencia
- Creación dun medio de comunicación transfronteirizo (radio, etc.)

MESA 3: MOBILIDADE, SERVIZOS PARTILLADOS E TURISMO SUSTENTABEL

DETALLES DA REUNIÓN

Obxecto da reunión: MESA SECTORIAL MOBILIDADE, SERVIZOS COMPARTIDOS E TURISMO SUSTENTABLE

Lugar: Valença, Edificio da sede da CIM Alto Minho

Data e hora: 3 de outubro de 2018 ás 17:00 h.

Asistencia: 20 persoas

PUNTOS TRATADOS

A reunión centrouse na continuación da fase de participación iniciada tras o I Foro para elaborar a 'Estrategia de Cooperación do Río Miño Transfronteirizo 2030', coa celebración da terceira mesa sectorial titulada "Movilidade, servizos compartidos e turismo sustentable". Foi o terceiro encontro interactivo coa poboación para elaborar de maneira consensuada un documento guía sobre como desenvolver as potencialidades do territorio. O profesor Valerià Paül, da Universidade de Santiago de Compostela, Director da Fundación CEER, foi o encargado de dirixir esta mesa co apoio dos equipos técnicos da Deputación de Pontevedra, da CIM Alto Minho e da Fundación CEER.

- **Obxectivos da mesa:** a mesa sectorial "Movilidade, servizos compartidos e turismo sustentable" tivo como obxectivo o plantexamento de propostas, por parte do relator e dos asistentes, relacionadas cos sectores da tratados na mesa.

PROPOSTAS CONCRETAS

MOBILIDADE

- Necesidade de contar cun tren de proximidade
- Electrificación integral da liña férrea actual
- Implantar un porto base na desembocadura do Miño
- Facer un estudo sobre o problema de comunicación no esteiro do Miño
- Establecer horarios fixos no ferry A Guarda – Caminha
- Favorecer liñas de autobús que conecten o territorio
- Implementar un bono – tarxeta de mobilidade transfronteiriza
- Crear catálogos de servizos com información da oferta
- Mellorar a infraestrutura (paradas de bus, embarcadoiros, etc.)
- Mellorar a sinalización

SERVIZOS PARTILLADOS

- Implementar unha tarxeta sanitaria galego-portuguesa
- Compartir a recollida de lixo e algúns suministros
- Crear unha APP con información de servizos aos usuarios
- Creación dunha oficina de discapacidade transfronteiriza
- Crear unha tarxeta de descontos para usuarios de piscinas, etc
- Facer un estudo sobre que servizos son susceptibles de xestión conxunta baseado en experiencias externas existentes

TURISMO

- Creación dun ente que xestione turisticamente o territorio
- Implementación dun centro de iniciativas turísticas
- Creación dunha marca conxunta para o territorio
- Facer un inventario conxunto de recursos turísticos
- Contar con guías turísticos do territorio com coñecementos de idiomas

- Fomentar um maior coñecemento e difusión da oferta turística existente
- Facer un Plan de Turismo Transfronteirizo
- Crear circuitos turísticos temáticos (fortalezas, costeiros, etc.)
- Establecer centros de interpretación ou empregar os existentes
- Creación de catálogos de servizos turísticos conxuntos
- Xeración e participación en redes locais, nacionais e internacionais relacionadas co sector
- Mellorar a sinalización turística
- Candidatura a patrimonio UNESCO
- Mellorar os horarios de apertura da oferta turística pública e privada
- Mellorar a limpeza de sendeiros
- Creación dunha APP turística

MESA 4: SECTORES PRODUTIVOS

DETALLES DA REUNIÓN

Obxecto da reunión: MESA SECTORIAL SECTORES PRODUTIVOS

Lugar: Tui, Edificio Área Panorámica

Data e hora: 8 de outubro de 2018 ás 17:00 h.

Asistencia: 16 persoas

PUNTOS TRATADOS

A reunión centrouse na continuación da fase de participación iniciada tras o I Foro para elaborar a ‘Estratexia de Cooperación do Río Miño Transfronteirizo 2030’, coa celebración da cuarta mesa sectorial titulada “Sectores produtivos”. Foi o derradeiro encontro interactivo coa poboación para elaborar de maneira consensuada un documento guía sobre como desenvolver as potencialidades do territorio. Os profesores Xavier Martínez Cobas, da Universidade de Vigo, e Francisco Carballo Cruz, da Universidade do Minho, foron os encargados de dirixir esta mesa co apoio dos equipos técnicos da Deputación de Pontevedra, da CIM Alto Minho e da Fundación CEER.

- **Obxectivos da mesa:** a mesa sectorial “Sectores produtivos” tivo como obxectivo o plantexamento de propostas, por parte dos relatores e dos asistentes, en relación á temática da mesma.

PROPOSTAS CONCRETAS

- Aproveitar a axuda da Cámara de Comercio de Tui en tramitacións administrativas
- Creación de asociacións empresariais – produtivas transfronteirizas
- Crear unha Cámara de Comercio transfronteiriza
- Conseguir que empresas portuguesas ou asociacións portuguesas poidan formar parte de Cámaras galegas e vice-versa
- Creación de oficinas de asesoramento legal transfronteirizo

SECTOR PRIMARIO

- Creación da marca Río Minho
- Valorar a creación dun Observatorio para avaliar a viabilidade de novos produtos agrarios e forestais
- Vincular máis o produto vinícola co turismo

2ª RONDA DE REUNIÓN COS ALCALDES / ALCALDESAS DO TERRITORIO

A 2ª ronda de reunións cos Alcaldes e Alcaldesas do territorio desenvolveuse íntegramente no mes de outubro de 2018, entre os días 2 e 25. As reunións tiveron como obxectivo revisar as aportacións realizadas durante a 1ª ronda de 2017 e incorporar as posibles novidades en cada concello. Desta forma o proceso de consultas cos representantes locais alcanzou un alto grao de lexitimación.

As diferentes reunións convocáronse de forma que estiveran representados como mínimo dous concellos, un a cada lado do río. As datas e os participantes nas reunións foron os seguintes:

- 2 de outubro de 2018: Valença – Tui
- 10 de outubro de 2018: Monçao – Salvaterra – As Neves
- 11 de outubro de 2018: Melgaço - Arbo - Crecente
- 16 de outubro de 2018: A Guarda – Caminha – O Rosal
- 25 de outubro de 2018: Cerveira - Tomiño

A continuación preséntanse as notas máis relevantes desta 2ª ronda de contactos.

VALENÇA – TUI – REUNIÓN 02/10/2018

Temas tratados

- **Sector forestal:** destacan a necesidade de realizar un traballo conxunto, baseado na plantación de especies autóctonas. O Alcalde de Valença menciona como interesante a creación dunha marca da paisaxe e a plantación de carballos e castiñeiros nas liñas de auga.
- **Pesca:** fálase da importancia da creación da marca Río Minho. Tamén destacan que o número de pescadores cuasiprofesionais é destacable e representa unha actividade complementaria relevante. Fálase da posibilidade de plantexar un réxime especial para a pesa de río e como a marca é beneficiosa xa que mellora o prezo dos produtos.
- **Agricultura:** mencionan os invernadeiros, as flores, o kiwi, o aguacate, a laranxa, etc. e do interese en incrementar as superficies agrícolas (hai un problema de tamaño das explotacións) xa que algunhas especies dan traballo todo o ano e son importantes para a exportación. O sector frutícola é o principal neste campo.
- **Industria:** destacou a existencia de problemas en Galicia en relación aos temas burocráticos que non é así en Portugal (licenzas, costes, etc.). Tamén se falou da existencia de inversores industriais fortes en Valença e da fuxida de empresas de España cara a Portugal por estes motivos.
- **Mobilidade:** falan da ligazón coa A52 e da comunicación feita mais aínda non aberta da PLISAN. Tamén se menciona a saída sur de Vigo en relación ao ferrocarril, onde non hai nada feito, e da electrificación da liña fronteiriza e a súa importancia local en conexión con Vigo. As estacións de Valença e Tui (Guillarei) son relevantes para o territorio xa que se usan para coller os trens cara a Madrid e Barcelona, son polo tanto un nexo peninsular importante. Necesidade de experiencias piloto de transporte entre Valença e Tui son vistas. Por exemplo, o comboio turístico é un éxito e fai viaxes turísticas durante todo o ano, con carácter privado. Contan con datos de usuarios que poden compartir. Fálase da posibilidade de establecer un mini bus urbano público Valença-Tui aínda que ao Alcalde de Tui non lle parece moi correcto xa que non se pode xustificar iso con outros pobos do concello (a ausencia de transporte entre os pobos do concello).
- **Servizos:** mencionan a importancia de realizar proxectos conxuntos que tamén favorezan a mobilidade.
- **Turismo:** o río é destacado como elemento central e vertebrador pero sempre debe estar unido á pesca. Sería necesaria unha regulación da motorización no río e o establecemento de catamaráns turísticos. Destacan o abandono de pantaláns e de reunirse con organismos competentes en relación ao río. A marca turística Río Minho debe centrarse no turismo xa que a nivel produtos locais é moi difícil.
- **Cultura e comercio:** hai moita competencia e resulta complexo coordinar unha axenda cultural. Pódese mellorar a información e a comunicación dos eventos xa que hai moita marxe de mellora. Falan do feito en relación á Eurocidade, principalmente no referido ao campo deportivo. Tui preséntase moi escéptico coa axenda cultural común para un territorio de 26 concellos e indica sería posible nun ámbito bilateral.
- **ITI (Investimentos Territoriais Integrados):** móstranse interesados neste obxectivo.

MONÇAO – SALVATERRA – AS NEVES – REUNIÓN 10/10/2018

Temas tratados

TEMAS COMÚNS:

- **Pesca:** destacan a necesidade dunha regulación dende o mar no río xa que o peixe non sobrepasa o entorno de A Guarda e Caminha. Tamén é necesaria unha trazabilidade do produto “lamprea”
- Conflitividade entre a caza e a infraestrutura verde
- A pesca e a caza son uns dos poucos feitos nos que se regula conxuntamente no río Minho

SALVATERRA:

- **Sector primario e forestal:** en termos xerais, falan das importantes diferencias legislativas existentes entre os lados da fronteira. Destacan a necesidade de promocionar o que une aos territorios (por exemplo, o viño, as adegas, etc.)
 - **Sector forestal:** tamén se menciona o problema dos nemátodos que afectan ao sector forestal
 - **O viño:** a viticultura no territorio é unha forma de vida, que hai que poñer en valor
 - **A pesca e o río:** o entorno é único e moi especial, onde destaca a illa de Fillaboa. A pesca é algo moi relevante na zona, parte da historia, tradicións e gastronomía
- **Industria:** existen diferencias legislativas, salariais e tributarias entre os dous países. A isto engádese a existencia de solos subvencionados no territorio portugués e a fuga de empresas de Galicia cara Portugal
- **Mobilidade, servizos partillados e transporte:** hai limitacións polo contexto transfronteirizo. Moita xente usa instalación entre Salvaterra e Monçao (deportivas, etc.) Tamén existe un servizo de bicicletas gratuito. Existen tamén problemas por diferentes competencias entre Monçao e Salvaterra. Por exemplo, no tema dos bombeiros, hai un problema de lexislación xa que Monçao axuda a Salvaterra que non ten moita capacidade. Propoñería un 112 especial que active a 1ª chamada a Monçao, o que sería moi interesante. A iso únese un problema de financiación
- **Turismo:** hai que potenciar as sendas e os barcos polo río. Existe un tren turístico pero sería interesante facer un roteiro do Minho transfronteirizo. Resulta necesario facer unha promoción turística conxunta. Tamén se fan visitas guiadas para escolares, mulleres, xubilados, etc. No concello existen problemas de aloxamento xa que non hai máis que turismo rural e nada no contexto urbano. Sería interesante potenciar o xardín botánico, o tema termal e as pesqueiras

AS NEVES:

- **Sector primario e forestal**
 - **Sector forestal:** destacan o problema dos incendios e que se precisa unha ordenación forestal na que hai que plantexar unha estratexia forestal común. Fálase tamén dun problema concreto que está afectando aos piñeiros (nemátodos) e da importancia dunha rexeneración ambiental para o territorio

- **Pesca:** faise un plantexamento de caracterización do tipo de pesca de lamprea de forma que se mellore o problema normativo de comercialización deste produto co apoio de normativa
- **O viño:** é un elemento compartido que pode favorecer a creación dun destino vinícola transfronteirizo. Fálase de fomentar o mundo do viño de forma integral
- **Outros:** destacan a produción de cítricos que contan cunha calidade “gourmet”. Tamén se fala do requiexo como produto máis especial de As Neves e da necesidade de vincular o uso dos animais no monte co mundo dos produtos agrarios
- **Industria:** destaca o problema da falta de armonización lexislativa. Tamén menciona a PLISAN, paralizada por temas ambientais
- **Mobilidade, servizos partillados e transporte:** estase facendo con Galicia un estudo de mobilidade común no ámbito do GDR Condado – Paradanta que podería ampliarse e incluír ao Norte de Portugal. Destaca que existen recursos potencialmente compatibles, fomentando a unión entre a mocidade e favorecendo a existencia de espazos de encontro común. Polo de agora existe permeabilidade nos usos deportivos e outros mais faltan espazos de servizos compartidos e formas de mobilizar á xente para disfrutar deses servizos. Hai que mellorar tamén a conectividade e ter un comercio especializado. Existe unha mala conexión a Internet que limita moito ao territorio
- **Turismo:** fala da futura unión peonil As Neves – Monção

MONÇÃO:

- Entre Salvaterra e Monção nunca existiu unha fronteira real. A xente non é consciente disto
- **Turismo:** destacan a relevancia de acadar un patrimonio cultural da UNESCO conxunto, coas pesqueiras. Tamén indican problemas de acceso a puntos turísticos fora do casco urbano

MELGAÇO - ARBO – CRECENTE – REUNIÓN 11/10/2018

Temas tratados

ARBO:

- **Sector primario:** destaca a importancia de incidir na limpeza dos montes e buscar solucións para os terreos improdutivos, principalmente buscando sinerxias con novos programas que hai na Xunta de Galicia relacionados con esto
- **Sector industrial:** hai que mellorar a formación e aproveitar parques empresariais existentes e novos (comenta a relevancia da PLISAN).
- **Turismo:** fala da necesidade de potenciar o tren e unir zonas que non teñen liñas de transporte empregando pasos existentes (pontes, etc.). Destaca o problema legal do transporte de viaxeiros en autobús. Tamén destaca o papel do río, que hai que poñer en valor a través dunha recuperación patrimonial e dos sendeiros existentes, unindo os territorios coas pontes internacionais
- **Comercio:** destaca o bo funcionamento do comercio local, moi fluído con Melgaço

CRECENTE:

- **Turismo:** destaca a existencia de problemas para unir sendeiros, no seu caso con Arbo, por problemas de dispoñibilidade dos terreos. Tamén incide na relevancia da recuperación das pesqueiras e a Torre de Fornelos. Destaca tamén a limpeza do mosteiro, de propiedade privada. Hai que mellorar o abastecemento de auga xa que nos meses de verán duplícase ou triplicase a poboación e representa un problema real. Tamén fala o Alcalde da necesidade de sanear as marxes do río nas parroquias do concello

MELGAÇO:

- **Mobilidade:** destaca como necesidade imperiosa a mellora integral da estrada Valença – San Gregorio e a ligazón Monção – Melgaço coa A3
- **Turismo:** o río a través do turismo é unha clara potencialidade. Plantexa unha rota do viño Monção – Melgaço e substituír a actual rota do viño verde
- **Servizos compartidos:** menciona un protocolo de instalacións deportivas entre Melgaço e Arbo, con descontos para usuarios, etc. Tamén a problemática que existe cos bombeiros, a nivel legal, e cos traslados das ambulancias nons servizos de saúde. Son estas, cousas nas que se podería traballar conxuntamente

TEMAS TRATADOS EN COMÚN:

- Os Alcaldes destacaron a sinalización conxunta no territorio coma algo interesante
- Tamén que para facer cousas en relación co viño habería que falar cos Consellos Reguladores. Hai que potenciar o enoturismo
- Realizar melloras na comunicación co móvil (Melgaço, principalmente presenta problemas de conexión) e estender a fibra a Arba e Crecente
- Existe un problema a destacar na xestión do encoro (caudal ecolóxico, a nivel de ecosistema, etc.)

A GUARDA – CAMINHA – O ROSAL – REUNIÓN 16/10/2018

Temas tratados

- **A comunicación e a mobilidade entre Caminha e A Guarda:** trátase como un tema moi relevante no que son partidarios de facer un traballo técnico previo, un estudo do máis viable financeiramente que plantexe as diferentes alternativas. Os tres representantes están de acordo en facer un estudo sobre este tema.
- Destacan a **importancia do ferrocarril** para a zona Norte de Portugal en relación coa súa conexión con Europa a través de España. Hai que potenciar a comunicación por este medio coas estacións de Galicia.
- **En servizos**, todos indican a necesidade de reivindicar á Xunta de Galicia, a Madrid e a Lisboa as posibilidades de levar a cabo cooperación transfronteiriza. Neste sentido, o Alcalde de A Guarda propuxo unha interesante proposta que consistiría en facer unha listaxe de reivindicacións para levar ás diferentes administracións a través da AECT.
- **Candidatura á UNESCO:** consideran necesario manter a candidatura mellorando a coordinación técnica do proxecto.
- **Outros:** durante a reunión falouse de que o esencial está reflexado na Estratexia e que ten que haber unha estratexia propia contando tamén con financiamento propio. Destacouse que hai potencialidades para internacionalizar empresas no territorio e que non se pode ficar só no INTERREG, de modo que hai que ampliar as miras e os potenciais cara ao futuro.

CERVEIRA – TOMIÑO – REUNIÓN 25/10/2018

Temas tratados

- **Sectores produtivos**
 - Necesidade de man de obra no sector primario
 - Fomentar empresas máis ecoloxicamente sostibiles no sector e adecuarse ás esixencias europeas neste contexto
 - Existe certo prexuízo na percepción social dos produtores, que fai que a xente nova escolla máis o sector terciario. É preciso un relevo xeracional

- Formación de man de obra cualificada. Poderíase fomentar un centro de formación ou punto de referencia na comarca
- As froiteiras, contan con potencial de desenvolvemento importante
- **Gobernanza**
 - Revisión da comisión de Valencia
 - Facer zona franca na eurocidade: mobilidade, servizos escolares, etc
 - Parque transfronteirizo, axenda única en Tomiño. Coñecer a axenda e a oferta dos outros
 - Fuso horario portugués
- **Mobilidade e servizos**
 - Uso da estación de Cerveira para proximidade
 - Como chegar a: non se teñen en conta as infraestruturas
 - Propostas de mobilidade de mobitrans
 - Nos servizos, o máis prioritario é a atención das emerxencias, particularmente en saúde
- **Turismo sustentable**
 - Carimbo para os camiños de Santiago
 - Xeodestino: Ría de Vigo – Baixo Miño promovido polo GDR
- **Cultura e comercio tradicional**
 - Axenda dixital conxunta do territorio, e programación das actividades por eurocidades
 - Crear proxectos que reforcen a identidade cultural transfronteiriza, a do río
 - En comercio e en hostalaría falta formación

RESULTADOS INQUÉRITO WEB SMART_MINHO.EU

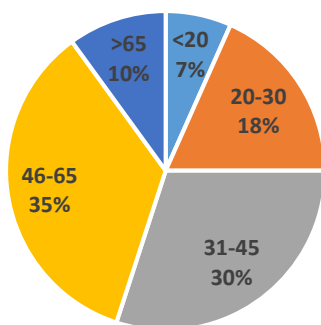
No verán de 2018, unha vez presentado o primeiro borrador da Estratexia no I Foro do Río Minho tranfronterizo (21 de xuño de 2018, en Valença), abriuse o proceso de participación cidadá a través da web www.smartminho.eu, onde se podía consultar o documento estratéxico en pdf e completar un inquérito elaborado para coñecer a opinión da cidadanía sobre o territorio e sobre o mesmo documento (ver anexo).

A continuación preséntanse os resultados máis relevantes dese inquérito:

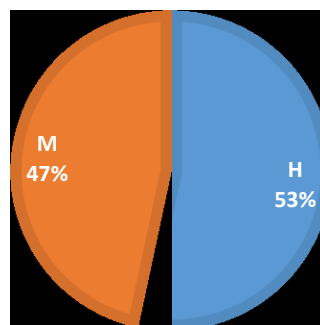
Nº DE VISITAS Á WEB: 1.000

ENQUISAS COMPLETADAS SATISFACTORIAMENTE: 60

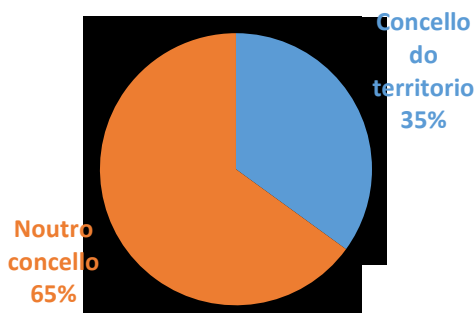
PARTICIPACIÓN POR FRANXAS DE EDADE

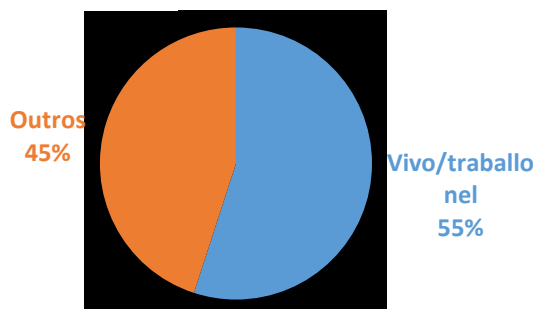
PARTICIPACIÓN POR SEXO

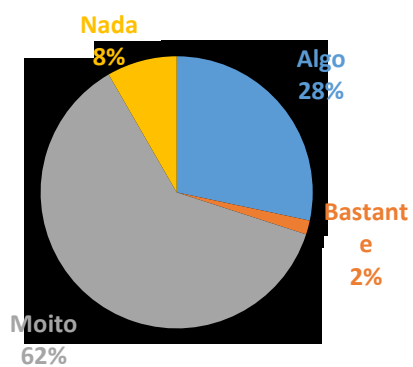
PARTICIPACIÓN POR LUGAR DE NACEMENTO

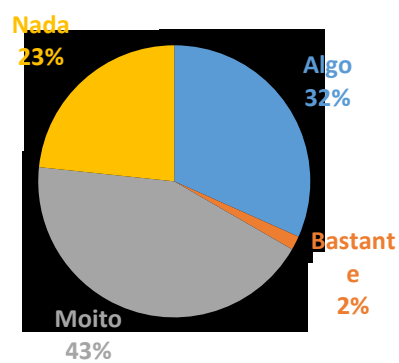
PARTICIPACIÓN SEGUNDO RELACIÓN CO TERRITORIO

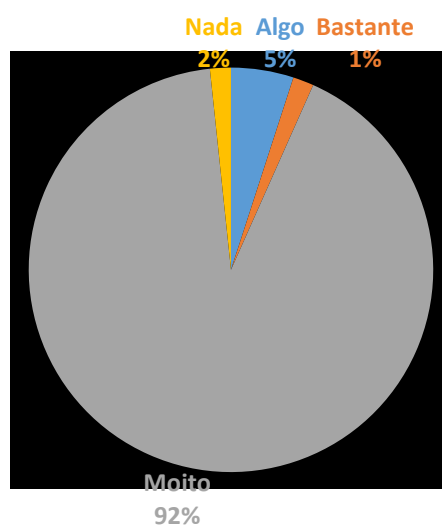
TEMPO DE LECER DISFRUTADO NO TERRITORIO

VENCELLOS AFECTIVOS CO TERRITORIO

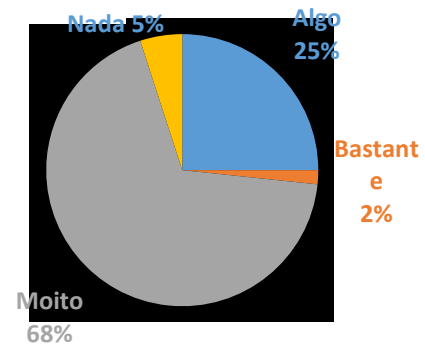
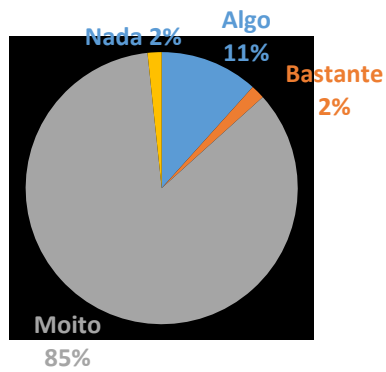

GÚSTAME O TERRITORIO...

PREOCÚPAME O FUTURO DO TERRITORIO

SINTO O TERRITORIO COMO PROPIO

PRINCIPAIS ELEMENTOS DO TERRITORIO

1º - AMBIENTAIS:

- A fauna
- O río Miño
- A Praia
- A natureza
- O PN Peneda-Gêres
- As Paisaxes
- As Montañas

2º - HISTÓRICOS/CULTURAIS

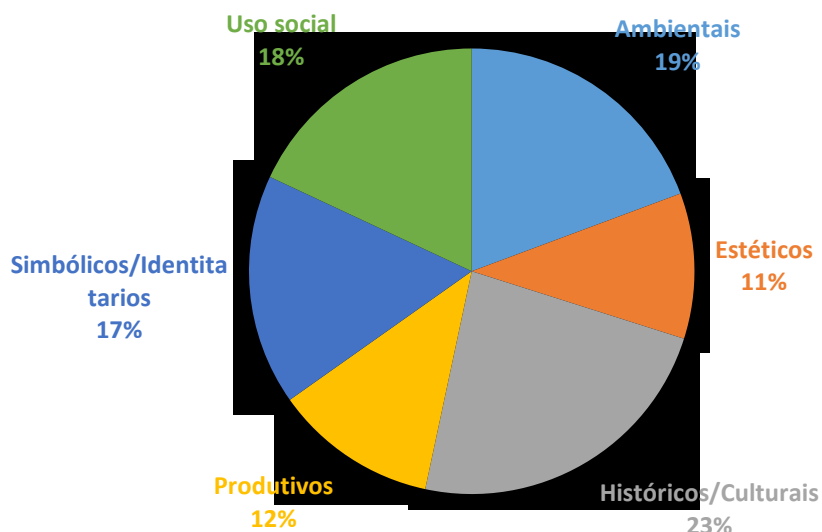
- O río Miño
- A ponte internacional Valença-Tui/fronteira
- As ligazóns sociais entre os dous países
- O comercio
- A lingua e o patrimonio común

3º - USO SOCIAL DO TERRITORIO

4º - ESTÉTICOS

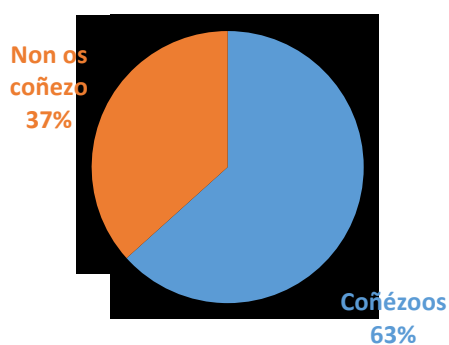
5º - SIMBÓLICOS/IDENTITARIOS

6º - PRODUTIVOS

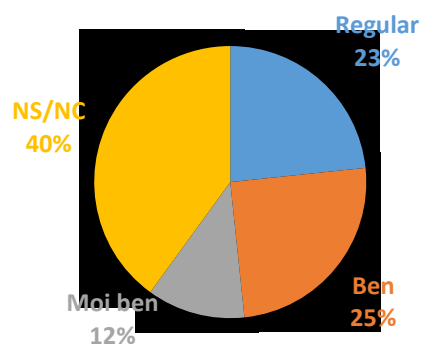

ACTIVIDADES CULTURAIS DESENVOLVIDAS NO TERRITORIO

COÑECEMENTO

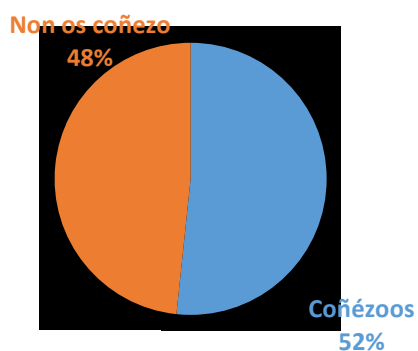

VALORACIÓN

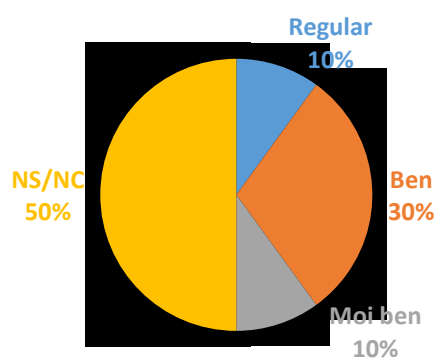

EQUIPAMENTOS CULTURAIS DO TERRITORIO

COÑECEMENTO

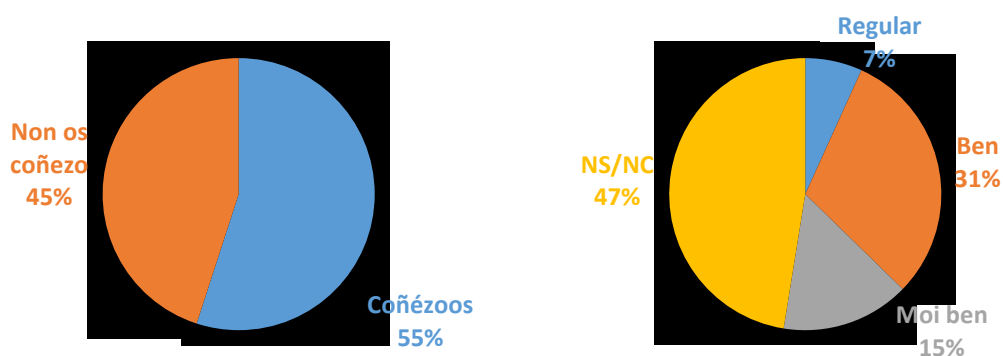
VALORACIÓN

ACTIVIDADES DEPORTIVAS DESENVOLVIDAS NO TERRITORIO

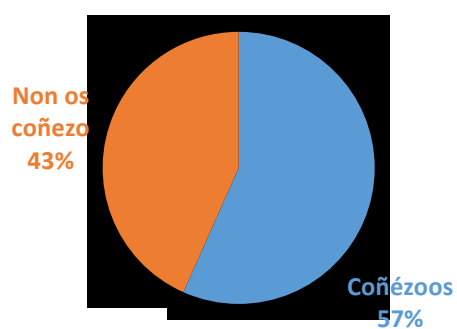
COÑECEMENTO

VALORACIÓN

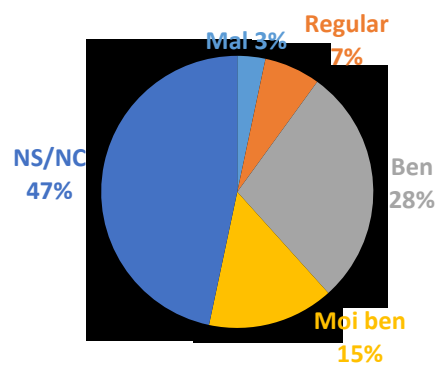

EQUIPAMENTOS DEPORTIVOS DO TERRITORIO

COÑECEMENTO

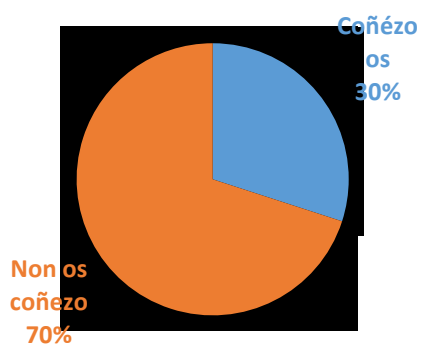

VALORACIÓN

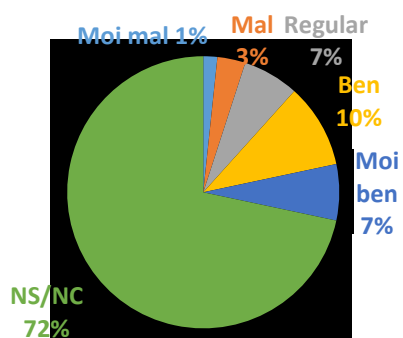

ACTIVIDADES ESCOLARES DESENVOLVIDAS NO TERRITORIO

COÑECEMENTO

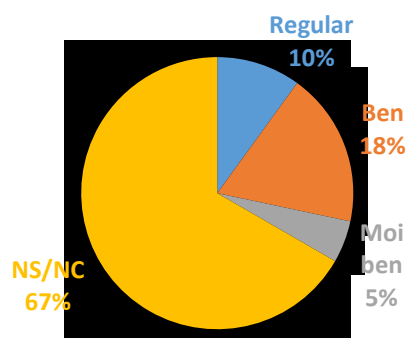
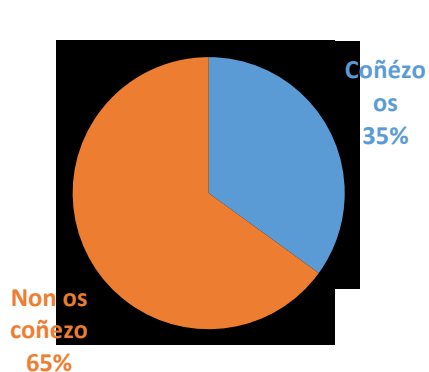
VALORACIÓN

ORZAMENTOS PARTICIPATIVOS

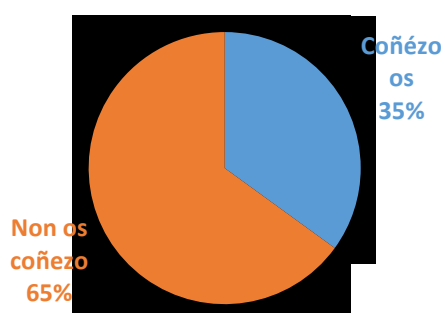
COÑECEMENTO

VALORACIÓN

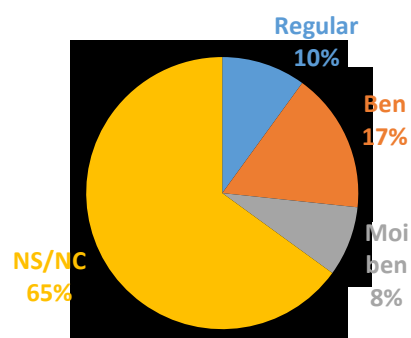

PROTECCIÓN CIVIL TRANSFRONTEIRIZA

COÑECEMENTO

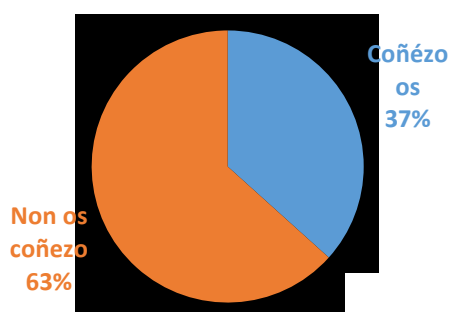

VALORACIÓN

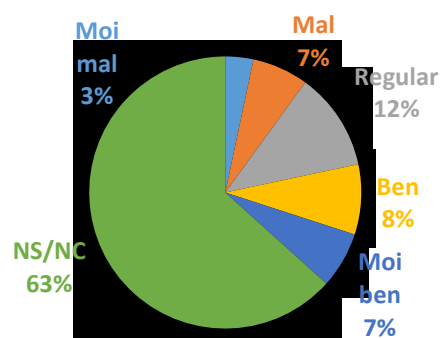

SERVIZOS DE MOBILIDADE TRANSFRONTEIRIZOS

COÑECEMENTO

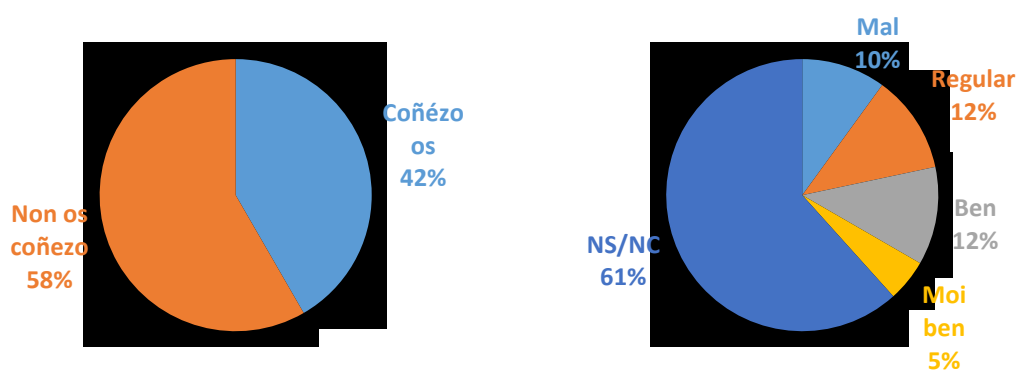
VALORACIÓN

SERVIZOS DE EMPREGO TRANSFRONTEIRIZOS

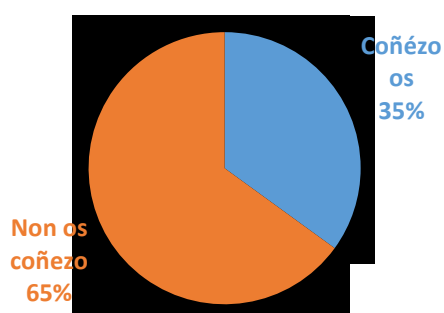
COÑECEMENTO

VALORACIÓN

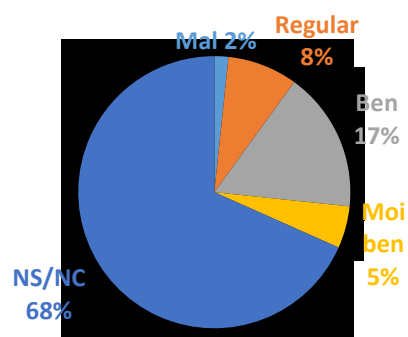

SERVIZOS SANITARIOS TRANSFRONTEIRIZOS

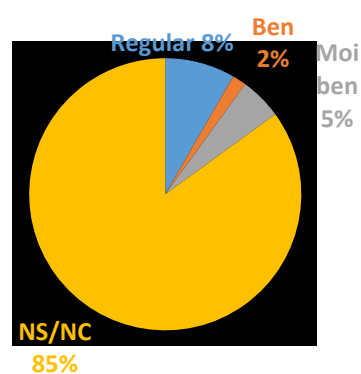
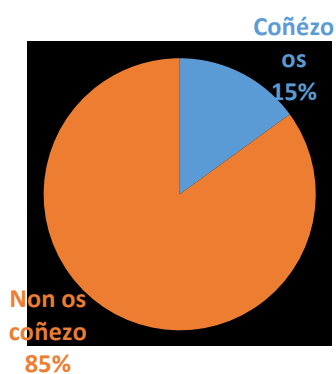
COÑECEMENTO

VALORACIÓN

SERVIZOS SOCIAIS TRANSFRONTEIRIZOS

OUTROS SERVIZOS QUE DEBERÍAN EXISTIR...

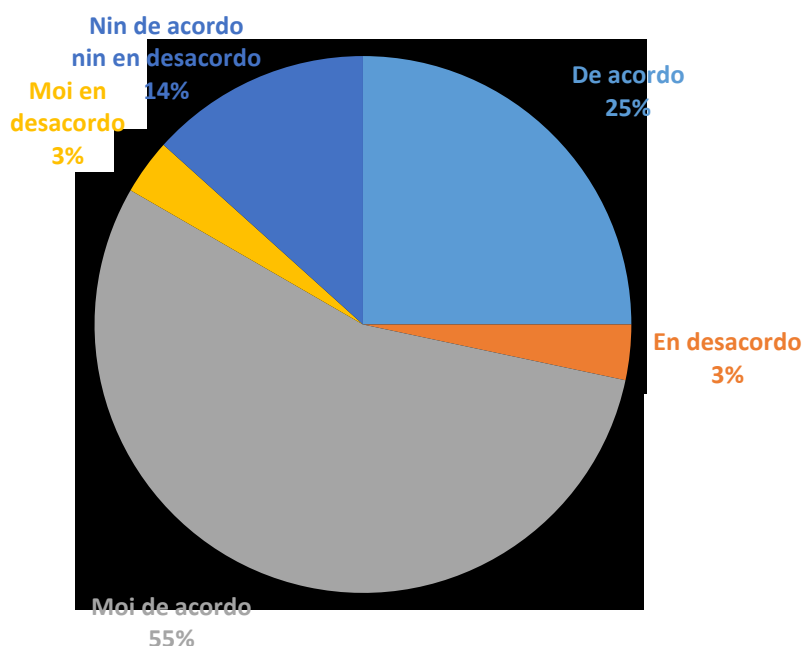
- Debería haber un servizo mellor de mobilidade colectiva que unira aos dous lados da fronteira (transporte publico, transporte rural, trenes, buses, etc)
- Ensino de linguas comúns. Estudo das linguas de ambas marxes nas escolas e achegamento das culturas das mesmas no ámbito da educación. A cooperación cultural e educativa cun enorme potencial económico, social e político

- A prestación de determinados servizos e o facilitamento dos trámites burocráticos para os habitantes dos territorios transfronteirizos
- Puntos de información, indicaciónss de rutas, saídas a entornos naturais, etc
- Melloría nas comunicacións por ferrocarril. Aumentar a frecuencia dos trens entre Vigo e Porto con parada en Vila Nova de Cerveira, Valença e Viana do Castelo
- A coordinación turística a través dun paquete conxunto de servizos complementarios (adeegas, spa, restauracion, rutas turísticas, etc)

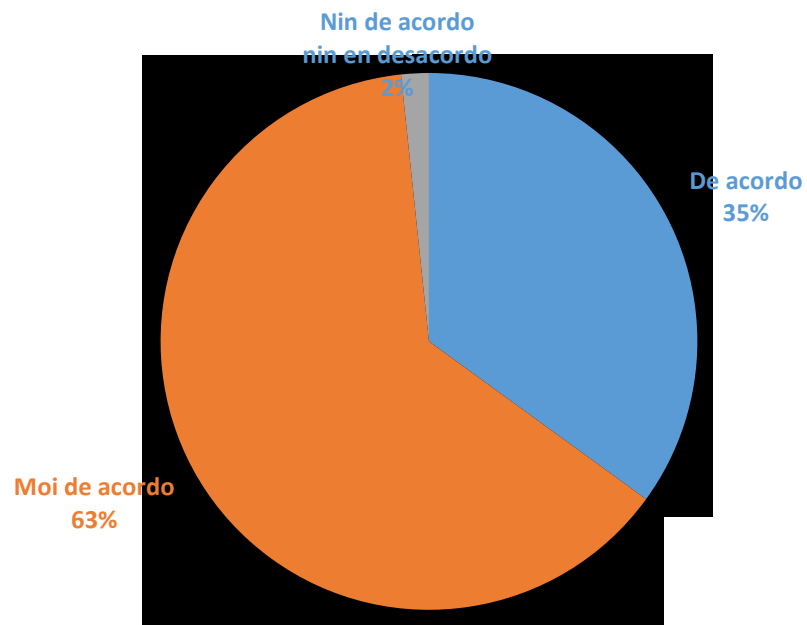
OBSTÁCULOS E BARREIRAS PARA O ACCESO AOS SERVIZOS ALÉN DO RÍO...

- Transporte público xa que ou non o hai, ou se o hai, resulta ser particular, e extremadamente caro
- Falta publicidade e información. Existe un gran descoñecemento
- Os horarios de atención son moi diferentes: debería funcionar ininterrompidamente mediante quendas para atender ao público sen importar horarios de cada lado
- Burocracia
- As comunicacións por ferrocarril, malos transbordos en Vigo vindo dende o norte de Galicia, as peaxes electrónicas de Portugal e as carísimas de Audasa en Galicia
- Que é outro país e os servizos sson como para estranxeiros ou estranxeiras

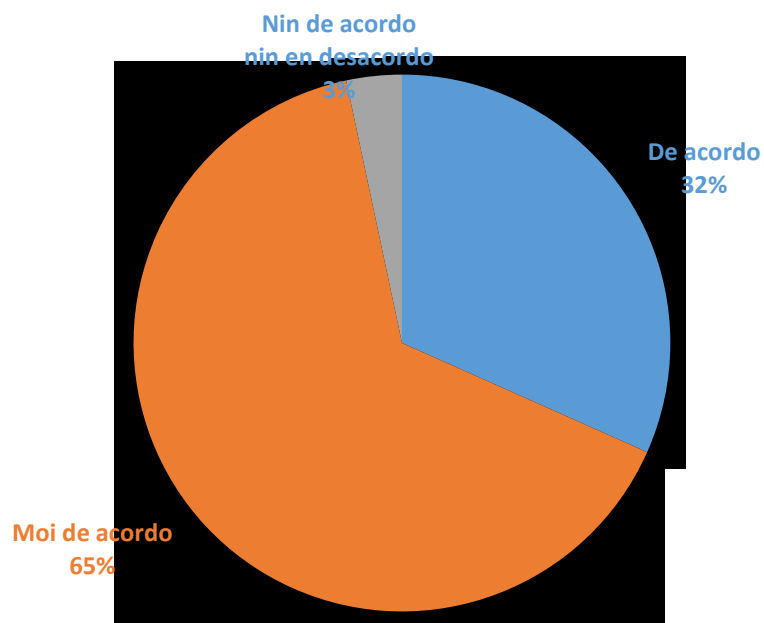
DEBE EXISTIR UN MESMO HORARIO PARA O TERRITORIO?

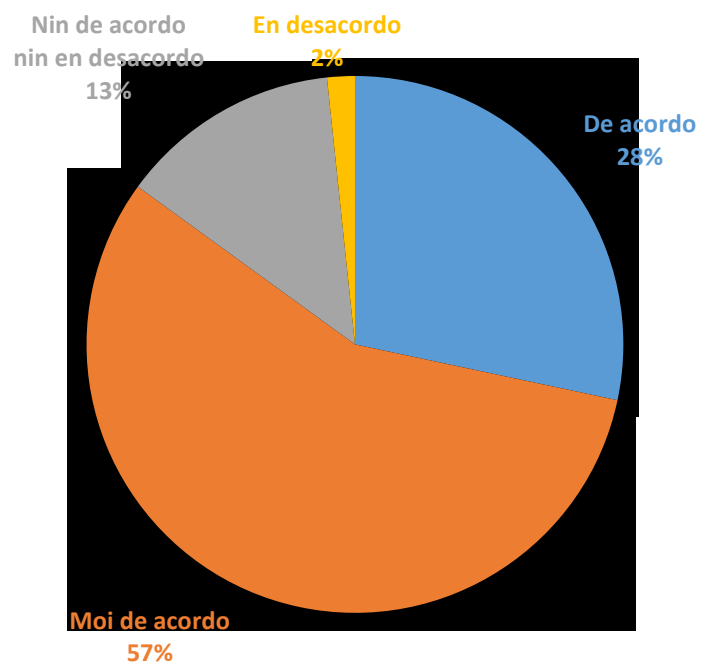
DEBE EXISTIR UNHA ESTRATEXIA PARA O RIO MINHO?

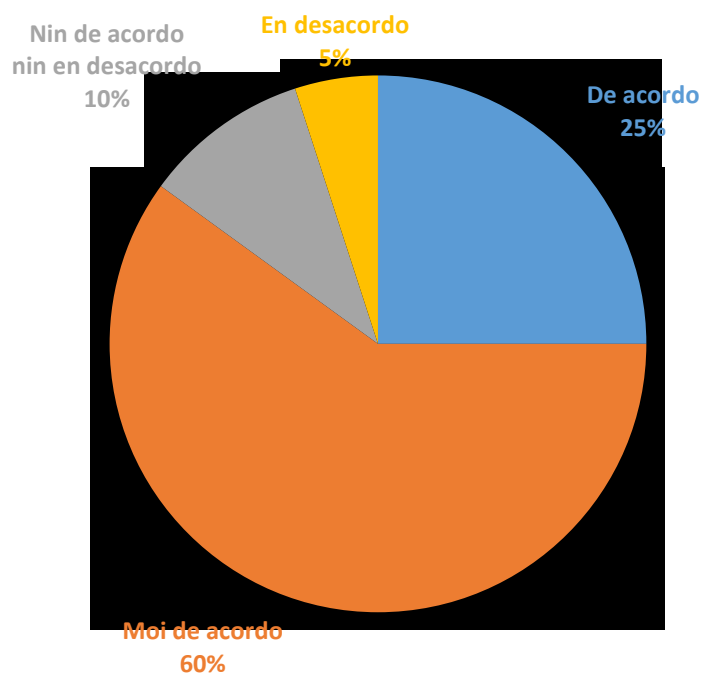
DEBE EXISTIR UN PROGRAMA/PLAN DE VALORIZACIÓN DO RÍO MINHO?

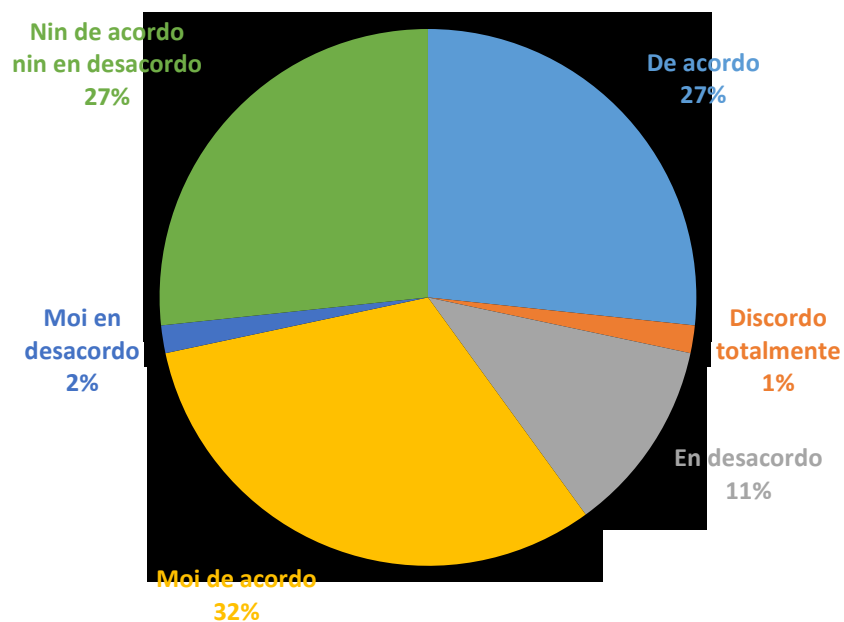
DEBE EXISTIR UNHA MARCA DE CALIDADE DE PRODUTOS ENDÓXENOS?

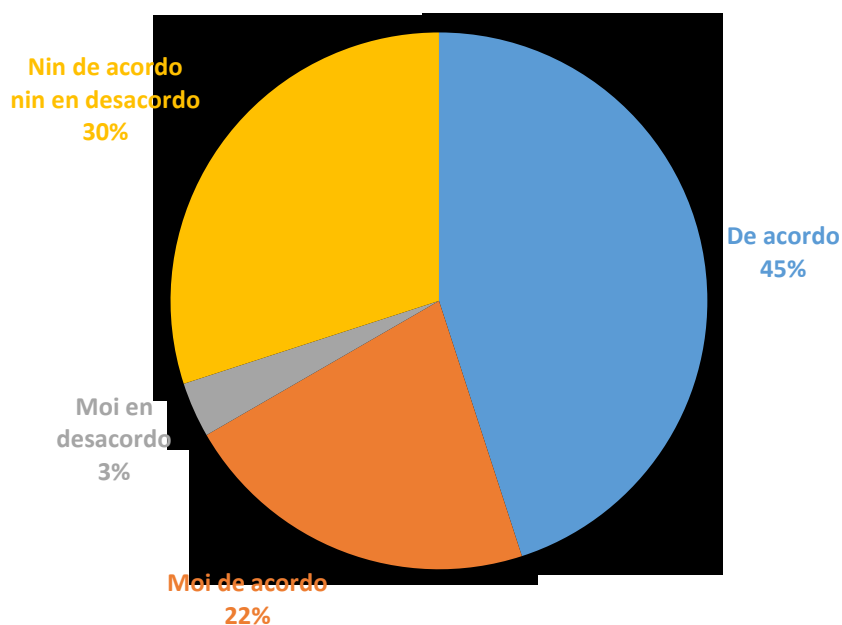
DEBE EXISTIR UNHA MARCA TURÍSTICA PROPIA?

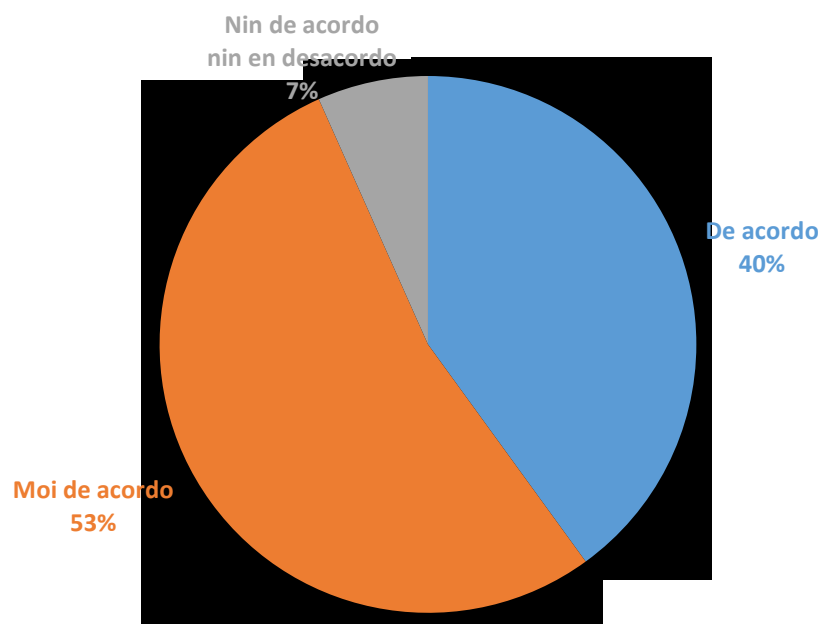
É PRECISO AUMENTAR A SUPERFICIE INDUSTRIAL DO TERRITORIO?

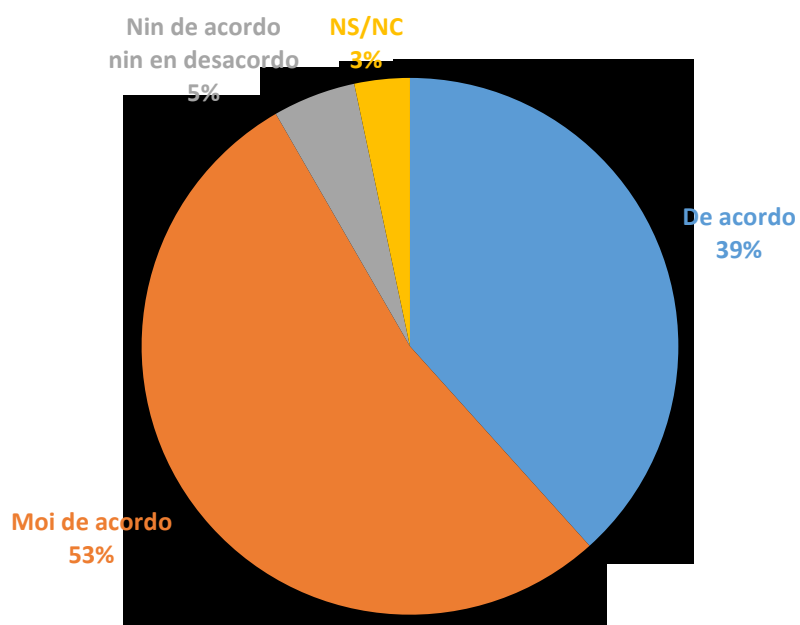
É PRECISO CRIAR UM PROGRAMA PARA RETORNADOS NO TERRITÓRIO?

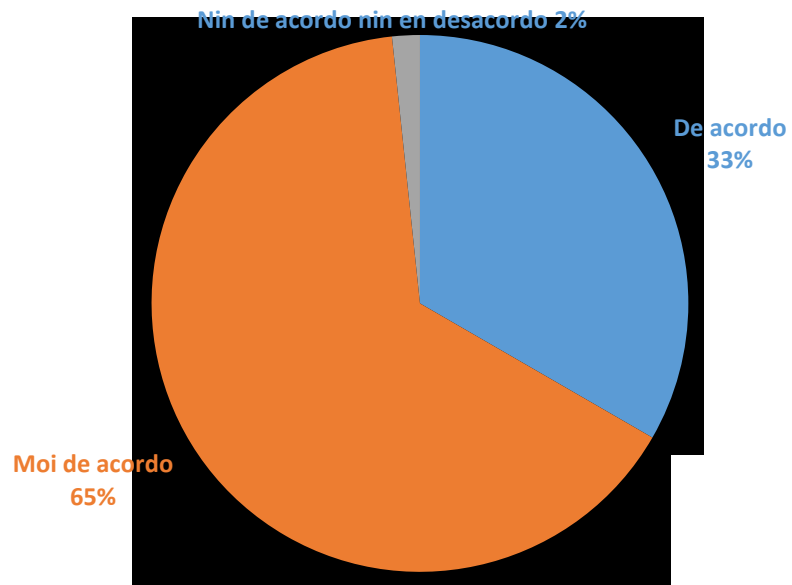
É PRECISO ELIMINAR OBSTÁCULOS ADMINISTRATIVOS
NA MOBILIDADE ESCOLAR?

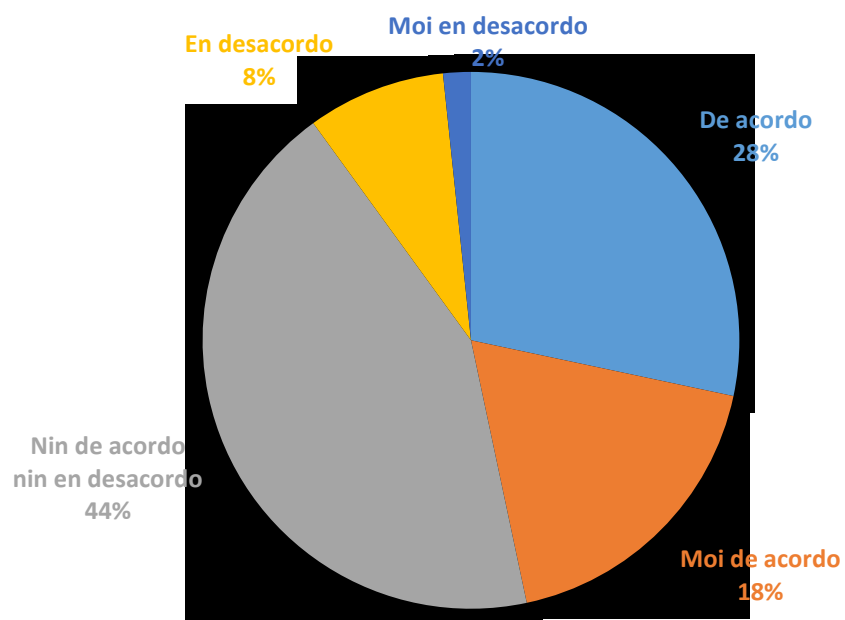
É PRECISO ELIMINAR OBSTÁCULOS ADMINISTRATIVOS
EN SERVICIOS DE SAÚDE?

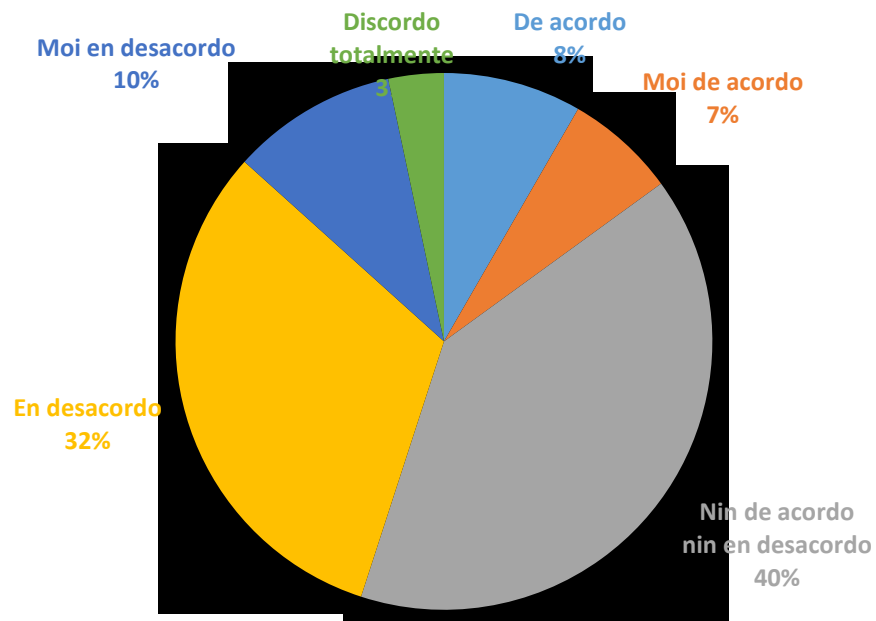
É PRECISO ESTABLECER SERVICIOS DE TRANSPORTE PÚBLICO
REGULAR TRANSFRONTEIRIZO?

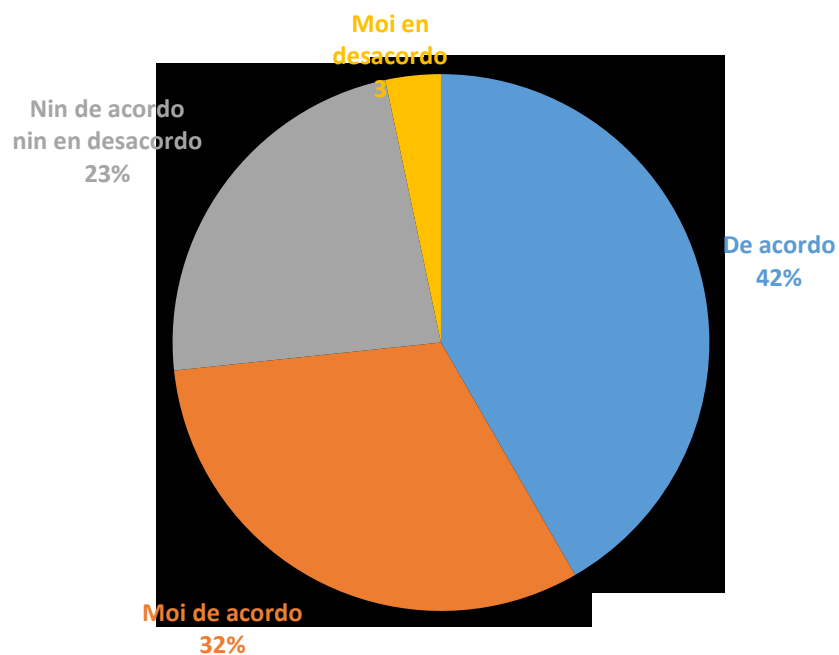
A MAIOR DISTANCIA DA FRONTEIRA RECÍBENSE
MENOS FONDOS INTERREG?

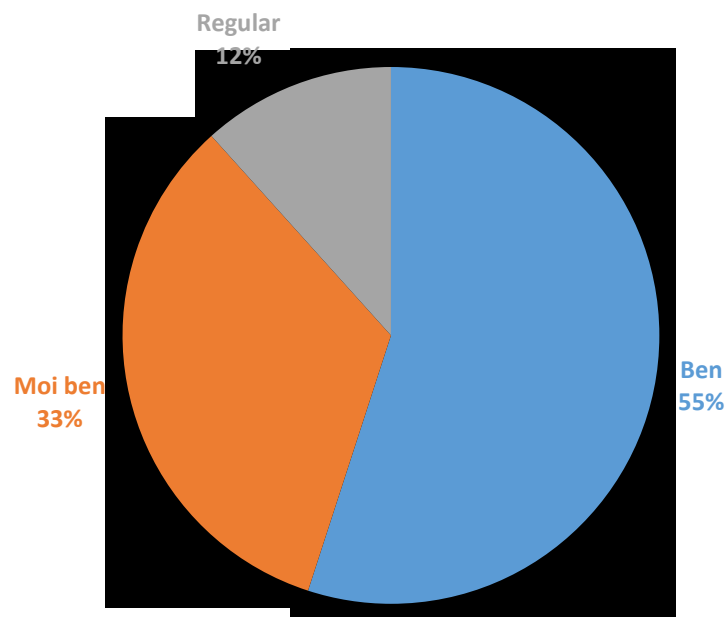
FORON SUFICIENTES OS FONDOS INTERREG
RECIBIDOS NO RIO MINHO TRANSFRONTEIRIZO?

A AECT DEBE ACTUAR COMO AXENCIA DE DESENVOLVEMENTO TERRITORIAL?

VALORACIÓN DO INQUÉRITO

ENCONTROS, REUNIÓN E ENTREVISTAS CON ACTORES TERRITORIAIS

Durante o outono de 2018 o grupo de traballo da Estratexia celebrou diferentes encontros, reunión e entrevistas con outros actores do territorio. O obxectivo foi coñecer as diferentes visións e as principais problemáticas existentes a lado e lado da fronteira, onde se analizaron os puntos máis relevantes a ter en conta.

As datas e os actores participantes foron os seguintes:

- 9 de novembro de 2018: Grupo de Desenvolvimento Rural Condado – Paradanta, Asociación de Desenvolvimento Galicia Suroeste Eurural e ADRIMINHO
- 22 de novembro de 2018: Capitanía do Porto de Caminha
- 23 de novembro de 2018: Comandancia Naval de Tui

A continuación preséntanse as diferentes visións de forma individualizada

REUNIÓN CAPITANÍA DO PORTO DE CAMINHA E COMANDANCIA NAVAL DO MIÑO (TUI)

CAPITANÍA DO PORTO DE CAMINHA E COMANDANCIA NAVAL DO MIÑO (TUI) - REUNIÓN 22-23/11/2018

Temas tratados

- Breve resumo dos diferentes Tratados e Regulamentos existentes relacionados co río, entre Portugal e España, tanto en materia de pesca como de caza. Neste sentido tamén se falou dun posible regulamento para a náutica de recreo no río
- Indicación da existencia da Comisión Permanente Internacional do Río Minho, na que están presentes diferentes entidades, e a súa relevancia en relación coa Comisión Internacional de Límites
- Un tema moi relevante son as licencias de obra nas marxes do río, necesarias nos 2 Estados, sendo moi preciso un mecanismo claro para tomar decisión no río. É un tema centralizado no ámbito nacional polo de agora
- Pesca: destacou a existencia da pesca profesional e da artesanal – tradicional, con diferentes peculiaridades. Falouse tamén, de forma específica, da pesca da lamprea nas pesqueiras. Neste sentido, plantexan a posibilidade de crear un selo para este produto e profesionalizar a actividade, de forma que se declaren e legalicen as capturas (Ex.: licenzas de apaña, etc.). Destaca que isto é algo distinto en España polo que as licenzas deberían ser común, compartidas
- Turismo: destacan o papel interesante das pesqueiras para este sector
- Problema importante con plantas acuáticas invasoras: Egeria densa e Elodea canadensis. Xa que non se coñece o impacto nos recursos vivos do río
- Problemas de colmatación (area, lodo, etc.) que non facilitan a navegabilidade no río
- Falta ou deficiencias na sinalización do río que non garantizan a seguridade
- Posibilidade de contar cunha embarcación de mantemento do río: recoller plantas acuáticas, xestión de balizas, etc
- Existen fortes impactos no río provocados pola xestión dos encoros
- Resumos breves sobre a evolución dos destacamentos e os diferentes tratados e regulamentos
- Falouse da pesca profesional e tradicional – artesanal no río. A primeira regulada e practicada na desembocadura e, a segunda, río arriba
- As pesqueiras vistas coma recurso tanto para a gastronomía como para o turismo, destacando o problema da comercialización como o máis relevante
- Licenzas de obra no río: necesarias autorizacións dos gobernos centrais. Están traballando nun procedemento administrativo que está pendente de aprobación
- Necesidade dun estudo – mapa de contaminación do río Miño e dos seus afluentes para levar a cabo un mellor control

REUNIÓN GRUPOS DE DESENVOLVEMENTO RURAL

GRUPOS DE DESENVOLVEMENTO RURAL – REUNIÓN 09/11/2018

Temas tratados

- Un problema moi relevante para os territorios rurais é que existen estratexias distintas entre España e Portugal a nivel nacional.
- ADRIMINHO:
- Destaca a necesidade de potenciar o enoturismo xa que o viño é un produto común no contexto transfronterizo.
- Sectores produtivos: as adegas, o fumeiro e os queixos son produtos moi importantes para o territorio. Neste sentido, indica que hai que apoiar á pequena agricultura e á pequena transformación, a pesar das dificultades existentes.
- Sector forestal: a AECT debe ter un papel relevante mais é un sector moi complexo.
- Cultura: é necesario favorecer a dinámica empresarial e a internacionalización dos negocios relacionados coas artes e os oficios artesanais e as industrias creativas.
- Mobilidade: existe un transporte público moi deficiente no territorio.
- GDR CONDADO – PARADANTA:
- Turismo: están traballando no deseño de produto turístico e na comercialización.
- Destacan os límites que existen polo funcionamento do programa LEADER.
- Indica que existen posibilidades de emprendemento en temas de paisaxe e produtos agrícolas e forestais.
- Fala da necesidade de sensibilizar sobre o monte, en relación cos lumes e o valor estético e ambiental.
- Comenta que é necesario fomentar os produtos de cercanía (KM 0) e promocionar produtos que sexan do territorio.
- Tamén destaca a necesidade de mellorar o transporte público para favorecer a mobilidade.
- EURURAL
- Destaca que no seu caso a mala comunicación é relativa e que só se produce nalgunhas zonas do territorio.
- Sector primario: é moi difícil apoiar ao sector agrario xa que o LEADER limita moito as axudas, centradas só na eficiencia enerxética e na segunda transformación. Fala da necesidade de profesionalizar a agricultura. Tamén destaca problemas competenciais á hora de apoiar a determinados produtos que están fóra de todo tipo de axuda.
- Turismo: moi relevante falar de 2 países e 1 destino. Fala dos traballos que están a iniciar coma Xeodestino.
- Comenta tamén que non existe unha estratexia territorial definida.

II FORO DO RÍO MINHO TRANSFRONTEIRIZO

O II Foro do Río Minho Transfronteirizo celebrouse o 29 de novembro de 2018 en Tomiño (Auditorio de Goián) co obxectivo de presentar o documento estratéxico definitivo. Durante o mesmo desenvolvéronse diferentes intervencións nas que se presentaron os resultados do proceso de participación da Estratexia, a presentación da mesma e do seu plan de acción e as principais conclusións obtidas nas mesas sectoriais.

O número de persoas inscritas no evento foi de 71 persoas e o de asistentes finais foi de 70 persoas:

II FORO DO RÍO MINHO TRANSFRONTEIRIZO	
Nº de inscritos	71
Nº de asistentes*	70
Asistencias/inscricións	98,6 %

*Non se teñen en conta as autoridades convidadas e outros asistentes non inscritos

ANEXOS

INQUÉRITO DE PARTICIPACIÓN VÍA WEB WWW.SMARTMINHO.EU

Benvi@ a esta enquisa por Internet deseñada no proceso de debate da Estratexia do territorio Río Miño transfronteirizo que estamos a desenvolver no marco do proxecto SMART_MINHO, en paralelo a outros mecanismos participativos. Tomarache uns 10 minutos e a túa opinión resulta verdadeiramente moi importante! Agradecemoscha de antemán.

Unha vez remates, ofrecerémosche un galano moi especial para gozar do territorio Río Miño transfronteirizo desde o teu ordenador. Por favor ten en conta que o tempo de resposta non pode exceder os 30 minutos.

Idade (<20, 20-30, 31-45, 46-65, >65)

Sexo Muller/Home)

Lugar de nacemento

- Se naciches nun concello do territorio Río Miño transfronteirizo, di cal:
 - Arbo
 - Arcos de Valdevez
 - Caminha
 - A Cañiza
 - Covelo
 - Crecente
 - A Guarda
 - Melgaço
 - Monção
 - Mondariz
 - Mondariz-Balneario
 - As Neves
 - Oia
 - Paredes de Coura
 - Ponte da Barca
 - Ponte de Lima
 - Ponteareas
 - O Porriño
 - O Rosal
 - Salceda de Caselas
 - Salvaterra do Miño
 - Tomiño
 - Tui
 - Valença
 - Viana do Castelo
 - Vila Nova de Cerveira
- Se non,
 - Noutros lugares de Galicia.
 - Noutros lugares do Norte de Portugal.
 - En España fóra de Galicia.
 - En Portugal fóra do Norte.
 - Na Unión Europea fóra de España e Portugal.

- Resto do mundo.

Lugar de residencia

- Se resides nun concello do Río Miño transfronteirizo, di cal:
- Se non,
 - Noutros lugares de Galicia.
 - Noutros lugares do Norte de Portugal.
 - En España fóra de Galicia.
 - En Portugal fóra do Norte.
 - Na Unión Europea fóra de España e Portugal.
 - Resto do mundo.

Desexas recibir información sobre a Estratexia facilitándonos voluntariamente o teu correo-e? Esta enquisa ten carácter anónimo, mais pode resultarche de interese estar ao día da Estratexia.

Que relación tes co territorio Río Miño transfronteirizo? *(pode haber un mapa se o considerades necesario)*

☐ Vivo/traballo nel *(simplemente, que se poida clicar; logo incluír o cadro seguinte, sen necesidade de que clicasen no primeiro)*

	Nada	Bastante	Moito
Vou aló durante o meu tempo de lecer	☐	☒	☐
Teño vencellos afectivos	☐	☐	☒
Gústame	☐	☐	☒
Preocúpame o seu futuro	☐	☒	☐
Síntoo como propio	☒	☐	☐

(obviamente, que as opcións estean en branco)

Cales son os elementos máis salientábeis deste territorio Río Miño transfronteirizo (sinala cando menos dous)? Sinala tamén na táboa os valores que coides que teñen estes elementos (poden ser máis dun).

	Históricos			Simbólicos/		
	Ambientais	Estéticos	/culturais	Produtivos	identitarios	Uso social
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Indica como valoras o funcionamento cooperativo de determinados servizos tranfronteirizos no territorio Río Miño transfronteirizo: *(0 non os coñezo/coñézoos; 1: moi mal; 2: mal; 3: regular; 4: ben; 5:*

moi ben. Isto hai que facelo por unha táboa con campos condicionados; primeiro, resposta binaria: non os coñezo/coñézoos; se é coñézoos, ábrese as cinco posibilidades)

- Actividades, bienais, festivais, programas... de carácter cultural transfronteirizo.
- Uso de equipamentos culturais do alén do río por cidadanía do aquén (bibliotecas, conservatorios, escolas de música, etc.).
- Actividades e eventos deportivos transfronteirizos.
- Uso de equipamentos deportivos do alén do río por cidadanía do aquén (instalacións deportivas, piscinas, etc.).
- Actividades escolares transfronteirizas.
- Orzamentos participativos transfronteirizos.
- Protección civil transfronteiriza.
- Servizos á mobilidade transfronteirizos.
- Servizos de emprego transfronteirizos (EURES).
- Uso de servizos sanitarios do alén do río por cidadanía do aquén (centros de saúde, urxencias, etc.).
- Uso de servizos sociais do alén do río por cidadanía do aquén (atención á poboación maior, voluntariado, etc).

	1. Moi mal	2. Mal	3. Regular	4. Ben	5. Moi ben
	☐	☐	☐	☐	☐

- Queres realizar algún/s comentario/s en relación con esta pregunta?
- Consideras que hai algún servizo transfronteirizo que non se estea a ofrecer e que deba existir?
- Que obstáculos, dificultades ou barreiras atopas para poder acceder aos servizos alén do río?

Indica o teu grao de acordo ou desacordo coas seguintes frases:

- A hora debe ser a mesma no territorio Río Miño transfronteirizo.
- Debe existir unha Estratexia común para o territorio Río Miño transfronteirizo.
- A Estratexia para o territorio Río Miño transfronteirizo debe referirse aos temas relevantes do territorio, independentemente de quen sexa a administración competente.
- Debe definirse un programa ou plan específico integrado de valorización do río Miño.
- Unha marca de calidade Río Miño axudaría ao desenvolvemento de produtos endóxeos do territorio Río Miño transfronteirizo.
- Cómpre desenvolver a marca Río Miño como referencia turística transfronteiriza.
- Cómpre aumentar a superficie industrial global dispoñíbel no territorio Río Miño transfronteirizo.
- Cómpre crear un programa específico para retornados/as novos/as do territorio Río Miño transfronteirizo.
- Débense eliminar as trabas administrativas á mobilidade da poboación escolar no territorio Río Miño transfronteirizo.
- Débense eliminar as trabas administrativas existentes en materia de servizos de saúde no territorio Río Miño transfronteirizo.
- Débense promover servizos regulares de transporte público no territorio Río Miño transfronteirizo que crucen as pontes sobre o río.
- Os fondos europeos INTERREG destínanse ás áreas fronteirizas raianas, de xeito que, canto máis aumenta a distancia da fronteira, chegan menos destes fondos.
- Os fondos europeos INTERREG investidos até agora no territorio Río Miño transfronteirizo son abondo.
- A recentemente creada Agrupación Europea de Cooperación Territorial (AECT) Río Miño debe actuar sobre todo como axencia de desenvolvemento territorial.

	Moi en desacordo	En desacordo	Nin de acordo nin en desacordo	De acordo	Moi de acordo
	☐	☐	☐	☐	☐

Queres realizar algún/s comentario/s en relación con esta pregunta?

Ordena de **máis** prioritario (**arriba**) a **menos** prioritario (**abaixo**) os seguintes investimentos incluídos no borrador da Estratexia do territorio Río Miño transfronteirizo: *(isto ten que ser interactivo e permitir que cando alguén coloque arriba de todo automaticamente figure un 1 e así sucesivamente, até 5, de xeito que quede claro que 1 é o que a persoa considera máis prioritario; estamos pendentes de validación definitiva)*

- Completar a autovía Tui-Goián.
- Construír os enlaces directos da PLISAN (Salvaterra/As Neves) coa A52 e coa N101.
- Converter a liña de tren Vigo-Porriño-Tui-Valença-Cerveira-Caminha-Viana en servizo ferroviario regular de proximidade, con máis servizos diarios e con parada en máis apeadeiros intermedios (algúns de nova construción).
- Mellorar a conexión de Melgaço e Monção coa A3 en Valença, mediante a mellora da N101.
- Prolongar a A28 de Caminha até Valença.

Queres realizar algún/s comentario/s en relación con esta pregunta?

Moitas grazas por participares nesta enquisa por Internet deseñada para axudar no proceso de debate da Estratexia do territorio Río Miño transfronteirizo. Se o consideras oportuno, aproveita este espazo para achegarnos a túa opinión sobre este mecanismo participativo.

Como valoras esta enquisa que vés de responder?

- ☐ Moi ben
- ☐ Ben
- ☐ Regular
- ☐ Mal
- ☐ Moi mal

Queres engadir algo?

De novo, moitas grazas por participares na enquisa. Convidámosche a que animes outras persoas a participaren! Para calquera dúbida ou suxestión, non dubides en contactarnos ao correo-e

E aquí tes o galano! Podes descargar este fondo de pantalla cunha fotografía do Río Miño para gozar del sen moverte da cadeira

CUESTIONARIO PARA AS AUTORIDADES LOCAIS

SECTORES PRODUTIVOS

- Segundo vostede, cal(es) é/son a(s) actividade(s) económica(s) que ten/teñen carácter estratéxico/maior relevancia no seu concello?
- Considera que nesta(s) actividade(s) hai complementariedade ou substitución cos concellos veciños do outro lado do río?
- Como se poden implementar medidas que faciliten o desenvolvemento desta(s) actividade(s) a través da cooperación transfronteiriza?
- Que medidas suxire?

GOBERNANZA

- Que problemas de gobernanza local afectan ambas as dúas marxes do río?
- Considera que pode haber mecanismos de goberno compartido entre concellos veciños de lado e lado do río?
- Como deben ser estes mecanismos?
- Poden ser mecanismos formais?
- Até que punto unha Agrupación de Cooperación Transfronteiriza como a AECT RÍO MINHO poderá axudar a acadar os obxectivos da gobernanza transfronteiriza no nivel local? Que papel pode levar a cabo no apoio ás relacións locais de cooperación transfronteiriza e en que medios pode contribuír a superar os obstáculos existentes neste sentido?

MOBILIDADE E SERVIZOS PARTILLADOS

- En termos de comunicación, as infraestruturas entre as dúas ribeiras do río/rio Miño/Minho resolven as necesidades de conectividade dos concellos fronteirizos?
- E en termos de transporte público? Se se detectan necesidades, como se poden resolver?
- Nos servizos públicos, hai servizos públicos partillados cos veciños concellos portugueses e/ou galegos? Cal(es)?
- Alén da situación actual, considera posíbel ofrecer novos servizos partillados?
- En caso afirmativo, a competencia para partillar servizos debe ser municipal ou doutras administracións? Se non é local, cal(es)?
- Que medidas se poden tomar para partillar eficazmente os novos servizos públicos?

TURISMO

- A oferta turística do seu concello é individual ou está integrada nun ámbito territorial máis amplo?
- Considera viábel a promoción do turismo conxunto a través dun destino definido a escala do territorio do Río Miño transfronteirizo?
- Que actividades considera prioritaria para diferenciar a oferta turística do seu concello?
- A que mercados cre que debería dirixirse preferentemente a promoción turística?

CULTURA E COMERCIO TRADICIONAL

- Considera que a cultura é un factor importante no desenvolvemento do seu concello?
- Como se pode promover a cultura como un valor engadido do territorio?
- Considera competitiva a súa empresa do sector servizos existente no seu concello?
- É factíbel promover a pequena empresa do sector servizos a outro mercado diferente ao actual?
- Hai feiras no seu concello? Se as hai, como funcionan e teñen estas lóxica transfronteiriza?
- Que medidas considera que se poden aplicar ás feiras para a súa promoción e que devesen un factor de atracción para o territorio?

COLECTIVOS INTERESADOS NA ESTRATEGIA

A.C. MINHO REGGAE

A.C.P. PONTE NAS ONDAS

ACTIVIDADES ACUÁTICAS MINHO SLU

ACUBAM

ADETO

ADRIMINHO

AECT GALIZA – NORTE DE PORTUGAL

AECT RIO MINHO

AFAGA ALZHEIMER

AHE

ANPA SONLLEIRO DO IES ANTÓN ALONSO RÍOS

APOIO COOP

ASOCIACIÓN DE DESENVOLVEMENTO GALICIA SUROESTE EURURAL

ASOCIACIÓN DE PERSOAS CON DISCAPACIDADE VONTADE

ASOCIACIÓN S. XEROME EMILIANI

ASOCIACIÓN SOCIOCULTURAL SENRAIA

ATURMINHO

AXENCIA DE TURISMO DE GALICIA

BUGUINA TURISMO RURAL E DUCACIÓN E PATRIMONIO

CÁMARA DE COMERCIO DE TUI

CAPITANÍA DO PORTO DE CAMINHA

CEGOT / FLUP

CIM ALTO MINHO

COMANDANCIA NAVAL DO MIÑO

COMISIÓN DE COORDINACIÓN E DESENVOLVEMENTO REXIONAL DO CCDD-NORTE

COMUNIDADE DE MONTES DE RANDUFE

CONCELLO DE A CAÑIZA
CONCELLO DE A GUARDA
CONCELLO DE ARBO
CONCELLO DE AS NEVES
CONCELLO DE O ROSAL
CONCELLO DE PONTEAREAS
CONCELLO DE SALCEDA DE CASELAS
CONCELLO DE SALVATERRA DO MIÑO
CONCELLO DE TOMIÑO
CONCELLO DE TUI
CONFEDERACIÓN GALEGA DE PERSOAS CON DISCAPACIDADE (COGAMI)
CORREIO DO MINHO
DEPUTACIÓN DE PONTEVEDRA
DRONEGAL TRABAJOS TÉCNICOS CON DRONES S.L.
ELOS DA MONTANHA, CRL
ESCOLA SUPERIOR GALLAECIA
ESTUDIO MMASA
EXPLORE IBERIA
FEDERAÇÃO PORT. CANOAGEM E CLUB TEA
FEDERACIÓN GALLEGA DE ASTRONOMÍA Y RADIOASTRONOMÍA
FESTIVAL IKFEM DA EUROCIDADE TUI-VALENÇA
FUNDAÇÃO BIENAL DE ARTE DE CERVEIRA. F. P.
FUNDACIÓN CENTRO DE ESTUDOS EURORREXIONAIS
GEOATRIBUTO
GRUPO DE DESENVOLVEMENTO RURAL CONDADO – PARADANTA
INFOMIÑO NOTICIAS
INGACAL
INICIACTIVA TURIMO S.L
INSTITUTO GALEGO DE ANÁLISE E DOCUMENTACIÓN INTERNACIONAL (IGADI)
INSTITUTO POLITÉCNICO DE VIANA DO CASTELO
INZAREDE

LIBERAL CONSTRUCCIÓN E INMOBILIARIA

LUSGAL AVOGADOS

MESA DE ANPAS DO CONCELLO DE TOMIÑO

MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE

MUNICÍPIO DE MELGAÇO

MUNICIPIO DE MONÇÃO

MUNICÍPIO DE VALENÇA

MUNICÍPIO DE VILA NOVA DE CERVEIRA

OFICINA DE TURISMO DE TUI

ORGACMM

PARTIDO POLITICO GESTIÓN DEMOCRÁTICA

PLYAMO.INC

RADIO MUNICIPAL DE TUI

SAN BENTO

SHERPA PROJECT CONSULTORES

TURISMO DE PORTUGAL – ESCOLA DE HOSTELERÍA E TURISMO DE VIANA DO CASTELO

UNED

UNIDADE LOCAL DE SAÚDE DO ALTO MINHO, EPE

UNIVERSIDADE DE PORTO

UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA

UNIVERSIDADE DE VIGO

UNIVERSIDADE DO MINHO

VALADOS DO OUTEIRO CASA DE CAMPO LDA

VALE MAIS

XUNTA DE GALICIA